

אין רחמים בחוג האנטארקטי

יומן מסע מאת [אפרת נקש](#)

ינואר-מרץ 2004

תוכן:

[איי פוקלנד](#)

[איי ג'ורג'יה הדרומית](#)

[אנטארקטיקה](#)

הצטרפות למשלחת

במרץ 2003 מיכה שלח לי באימייל מודעה על משלחת לאנטארקטיקה שמארגנים דנדן בולוטין ועידן צ'רני. המשלחת תפליג ביכטה בינונית (אורכה 19.5 מטרים) מאיי פוקלנד לאיי ג'ורג'יה הדרומית, משם תעבור דרך אי הפילים אל חצי האי אנטארקטיקה, ותחזור לפוקלנד. המסע תוכנן לתחילת 2004.

שלחתי אימייל מתעניין ונפגשתי עם עידן. עידן שאל אותי על ניסיוני בטיולים. סיפרתי לו על טרקים שהלכתי עם כל הבית על הגב בניו זילנד (טרק מילפורד), נפאל (האנפורנה), טורקיה (הרי הטאורוס), סיני (ההר הגבוה), וירדן (ואדיות מואב); הפלגות בהן השתתפתי בין איי יוון, מספר רב של ספארי צלילות בים האדום, שונית המחסום הגדולה באוסטרליה, פיליפינים ותורכיה; טיולי רכב שטח בהודו (לדאק), באוסטרליה (האי פרייזר), בנגב ובמדבר יהודה; ועוד טיולים בתאילנד, הונג קונג, סרי לנקה, איי פיג'י, קוריאה, רואנדה (גורילות ההרים כסופי-הגב), זימבבואה (מפלי ויקטוריה), דרום אפריקה, נורבגיה, ספרד, צרפת, גרמניה, שווייץ, אוסטרליה, בריטניה וארה"ב.

כשפגשתי את דנדן הוא הדגיש: מה שיקרה במהלך המסע תלוי במזג האוויר, ובאזור המיועד מזג האוויר סוער.

עידן סיפר לי שהוא מראיין הרבה מועמדים, שבנוסף לניסיון מסוגלים להתנתק ל-45 ימים ולשלם US\$15,000. שמחתי להצטרף.

היכרות עם החברים במשלחת

נפגשנו בחווה של דנדן. המשלחת כללה את המשפחה: דנדן, אשתו לילך ושתי בנותיהם, אופק בת הארבע ואשל בת השנתיים, עידן וחברתו טניה, אורן, איתמר ואני. יעקב הצטרף מאוחר יותר.

הסתובבנו בחוות החיות, צפינו בתמונות, אכלנו סושי משובח שטניה הכינה, ובעצם ניסינו להכיר את אלו שעמם ניטלטל במצב מאד אינטימי משך ארבעים וחמישה ימים.

בהמשך נפגשנו עוד מספר פעמים, והעמקנו את ההיכרות.

חברי למסע:



טניה, יעקב אופק, דנדן, עידן, אורן, איתמר לילך, אשל, אפרת

מסע ההישרדות של שקלטון

המשלחת יצאה בהשראת מסע ההישרדות המרתק של החוקר הבריטי סר ארנסט שקלטון (Sir Ernest Shackleton).

בתחילת המאה הקודמת (1901) נסע שקלטון דרומה, בניסיון שלא הצליח להגיע אל הקוטב הדרומי. שש שנים לאחר מכן יצא שקלטון שוב עם משלחת, ובגלל מצב בריאותי ומחסור באספקה קיבל החלטה קשה להציל את הצוות ולשוב על עקבותיו כשהוא אך 100 מילים מהקוטב. בשנת 1911 הוכרע המירוץ ע"י רואלד אמונדסן (Roald Amundsen) הנורבגי, שהגיע ראשון אל הקוטב הדרומי.

בשנת 1914 יצא שקלטון שוב לאנטארקטיקה, במטרה לחצות ברגל את היבשת. המסע החל בביקור באיי ג'ורג'יה הדרומית, ובדצמבר 1914 הפליג ממנה לעבר הקוטב הדרומי. בדרך מאיי ג'ורג'יה הדרומית לאנטארקטיקה, בים וודל (Weddell), במרחק 160 קילומטרים מהחוף, נלכדה אנייתו "Endurance" בקרחונים צפים, אשר טלטלו את האנייה צפונה 2,000 קילומטרים במשך עשרה חודשים.

עם בוא האביב והתחלת הפשרת הקרח, הייתה צפויה מעיכתה של האנייה הלכודה. שקלטון הורה לאנשיו לפנות את האנייה ולהקים מחנה על הקרח עד להפשרה נוספת, שתאפשר התקדמות רגלית. האנייה שקעה בדצמבר 1915. ניסיון להתקדם בצעדה על הקרח לעבר היבשת נכשל, משום שמשא

סירות ההצלה היה כבד, על גבי שטח שפניו אינם שטוחים.

הם המתינו עד אפריל 1916, אז הקרח כבר היה דק, אנשי הצוות נכנסו לסירות הצלה, ובעזרת הרוחות, במשך שבעה ימים התקדמו 160 קילומטרים והגיעו לאי הפילים. האי המבודד אינו מאויש, וכדי להזעיק עזרה ולהפליג למקום מבטחים, היה צורך להמשיך ולהפליג לאיי ג'ורג'יה הדרומית הרחוקים 1,700 קילומטרים מאי הפילים, בים הקשה ביותר בעולם.

שקלטון וחמישה מאנשי צוותו החסונים ביותר הפליגו בכוח משוטים במשך 17 ימים, בתוך סירת ההצלה הגדולה ביותר שהייתה להם. כשהגיעו לאיי ג'ורג'יה הדרומית, חיכה להם מסע רגלי של 80 קילומטרים שארך 36 שעות, בהם חצו את האי המרכזי דרך ההרים הפנימיים בגובה של 2,000 מטרים, אל תחנת צייד הלווייתנים המאווישת במפרץ Stromness בצדו המזרחי של האי. לאחר מספר ניסיונות חולצו כולם מאי הפילים ב-30 באוגוסט 1916. המשלחת לא השיגה את מטרתה, אולם בזכות כושר המנהיגות והכריזמה של שקלטון, עמדו אנשי הצוות במסע ההישרדות הקשה שארך כשנתיים וחצי, וכולם ניצלו.

הרחבת הטיול

ארגנתי את כל הטיסות בנקודות שצברתי בטיסות קודמות, מה שהצריך גמישות ויצירתיות. לדוגמה נתקלתי בסירוב לקבל כרטיס טיסה של חברת התעופה של צ'ילה (Lan Chile) בנקודות, מסנטיאגו שבצ'ילה אל שדה התעופה Mount Pleasant שבפוקלנד. טיסה זו נוחתת נחיתה ביניים בפונטה ארנס בצ'ילה. כשביקשתי שתי טיסות נפרדות – ראה זה פלא, קיבלתי כרטיסים בנקודות לכל אחת מהטיסות. בנוסף, חברות התעופה מקצות רק מעט כרטיסים בנקודות, והיה צורך להגמיש את התאריכים. החלטתי להגמיש ולהאריך, כי אם כבר אני טסה לסוף העולם, אני רוצה לגלות עוד מקומות.

תכננתי לצאת מישראל בחצות שבין ה-20 ל-21 בדצמבר 2003, ולבקר את חברתי דפנה בארה"ב, שהייתה בחופשה שבין Christmas ל-New Year. בנוסף לשהות במחיצתה, תכננתי להשלים את ההצטיידות.

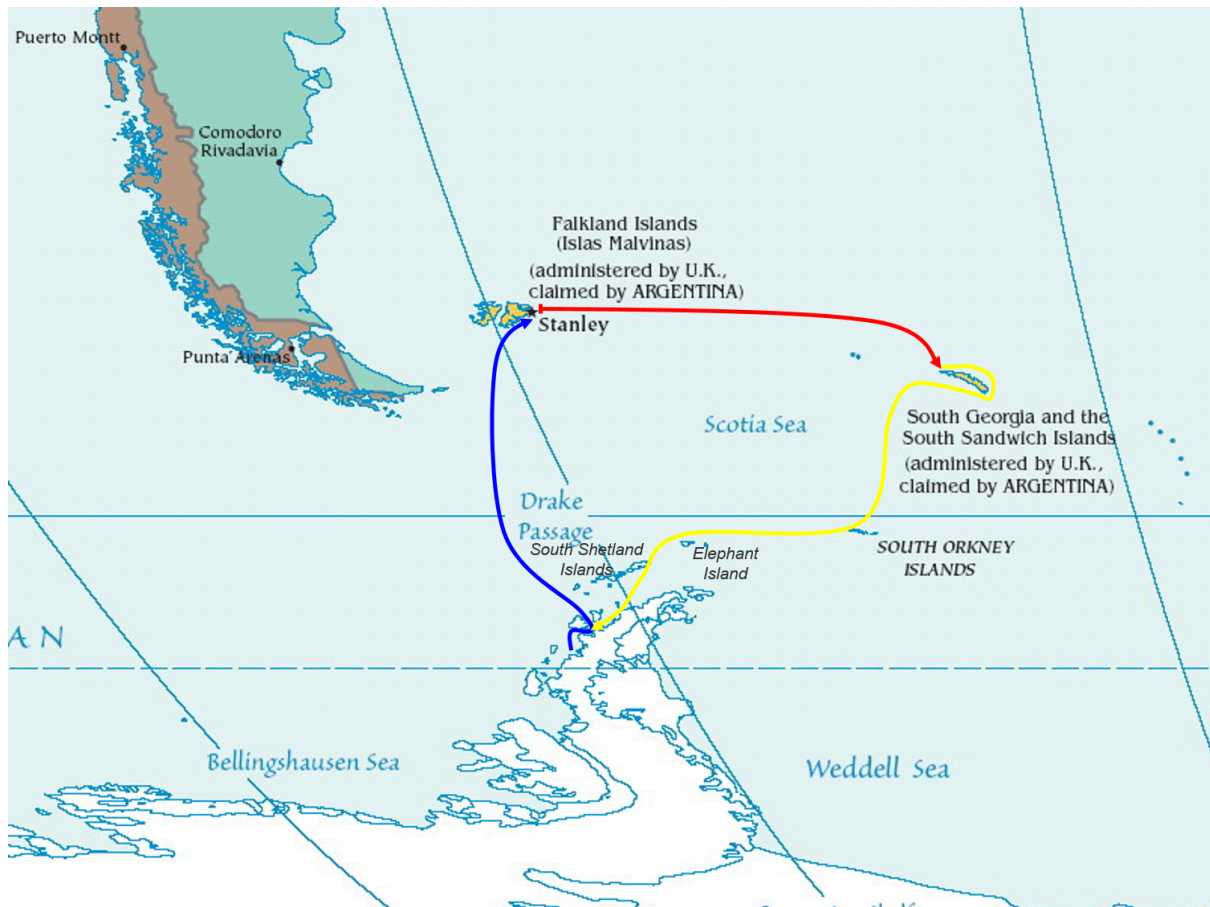
משם תכננתי להמשיך ב-8 בינואר 2004, דרך צ'ילה, ולגלות את איי פוקלנד. מכיוון שהטיסות מפונטה ארנס נוחתות באיי פוקלנד בימי ראשון בלבד, הטיול היה צריך להיות בכפולות של שבוע, ובמסלול שלי היו שבועיים (עד לצאת המשלחת לאנטארקטיקה ב-24 בינואר).

באיי פוקלנד אין כבישים. הכביש היחיד הוא באורך 70 קילומטרים משדה התעופה Mount Pleasant לבירה סטנלי (Stanley), ובאיים הדרכים משובשות ומתאימות רק לרכבי שטח (4x4). כדי לעבור מאי לאי טסים במטוסים קלים. מכיוון שכך, וזו הייתה עונת התיירות של האיים (ינואר), כדי להיות במקומות הכי יפים, היה צורך להזמין מקומות לינה הרבה זמן מראש.

שוטטתי [באתר האינטרנט של איי פוקלנד](http://www.EfratNakash.com/) ומצאתי את "Stanley Services" אשר תופרים מסלולי טיול אישיים. פניתי באימייל ופרטתי את העדפותי: שהות באיים קטנים ולינה בחוות מבודדות; מסלולי הליכה רגליים ופחות נסיעה ברכב או שייט; וכן ביקור במקומות שוקקי חיות ואטרקטיביים לצילום. קיבלתי תשובה חמה ומסבירת פנים מג'ני. תוך מספר חילופי אימיילים סיכמנו את המסלול, ובחרתי בחלק מהחוות בכלכלה מלאה, ובאחרות בכלכלה עצמית. החלטתי להתפנק לפחות בחלק מהזמן על מאכלים מקומיים מבוססי בשר כבש. מחיר הטיסות לארבעה איים, לינה בחוות משך

שבועיים מהם מחצית הזמן בלבד בכלכלה מלאה, היה £1,090.

כל חברי המשלחת תכננו להגיע לסטנלי ב-24 בינואר 2004, ולעלות על היכטה גולדן פליס (Golden Fleece), השייכת לקברניט (skipper) ג'רום פונסט (Jérôme Poncet). התכנית הייתה להפליג מאיי פוקלנד לאיי ג'ורג'יה הדרומית (הקו האדום במפה שלהלן), משם להפליג בעקבות שקלטון, אך בכוון ההפוך ממנו, לאי הפילים (הקו הצהוב במפה שלהלן). מכאן להפליג לאורך חצי האי אנטארקטיקה, ולחזור לסטנלי ב-5 במרץ (הקו הכחול במפה שלהלן).



ב-6 במרץ, בחזרה מאיי פוקלנד תכננתי לפגוש את בני הצעיר אמיר בפונטה ארנס, ויחד לשוטט שבועיים בחלקה הדרומי של Patagonia. אחת האכסניות בפונטה ארנס (Punta Arenas) שבצ'ילה, שהלונלי פלנט המליץ עליה, הייתה "Hostal Calafate". הזמנתי מקום לינה גם בדרך אל איי פוקלנד, כדי שאוכל להשאיר שם חלק מהציוד, ובכך לצמצם את הקנס על משקל עודף.

עוד קטע טיסה יחזיר את אמיר ואותי לסנטיאגו בצ'ילה. דנדן והלונלי פלנט המליצו על Residencial Londres, Londres 54, Santiago, Chile. ביצעתי הזמנה Online באינטרנט, ולמחרת קיבלתי תגובה חמה ומזמינה באימייל. הזמנתי חדר. בדרך חזרה אמיר ואני נחזרו שוב בטיסה מסנטיאגו דרומה לפוארטו מונט (Puerto Montt), ניסע לברילווצ'ה (San Carlos de Bariloche) שבארגנטינה, ונטייל באזור. אמיר יחזור לארץ ב-22 במרץ, ואני אמשיך לטייל במחוז האגמים בצ'ילה ובארגנטינה.

מרבית הדרום אמריקאים אינם דוברים אנגלית, וקשה להסתדר ללא ספרדית. גיורא סיפר לי על [קורסים ללימוד ספרדית של המכון לידידות אמריקה](#), ונרשמתי לקורס מוצ'ילרוס של שלושה שבועות,

עם תרגולי דיבור משך שבועיים עד לנסיעתי.

אימון הישרדות בים

עידן ארגן לנו אימון הישרדות בים. [בכפר הנוער הימי מבואות ים](#) פגשנו את עמרי בן אליהו. כבר בהתחלת השיעור התאורטי בכיתה הבנתי עד כמה שיחק לי המזל עד לאותו היום, כשיצאתי מספר פעמים על סיפון יכטה להפלגה מבלי לדעת את כל מה שעמרי לימד על הישרדות.

האימון בן שלוש השעות התחיל במה שצריך להכין מראש – תיק הישרדות. כתיק הישרדות משמש תרמיל קטן עם רצועות שאפשר לתלות על הגב. בתוכו יש להכין ספוג פשוט, כזה המשמש לרחצה, שיעזור לרוקן מים מהרפסודה, לנגב את מי המלח מהגוף, וישמש לשתייה ע"י ספיגת מי טל בלילה. מגג הרפסודה ומציצתם מהספוג. עוד יש להכין שקיות ניילון עם בגדים יבשים, כל פריט בשקית נפרדת, כדי שאם יפול בגד ויירטב או יעוף – יישארו שאר הפריטים יבשים. את הכול יש להכניס לשקית אטומה, ולתוך התרמיל. כשנצא להפלגה נכניס לתיק ההישרדות גם את הארנק והדרכון. במקרה הצורך, לפני הנטישה, נוסיף את הטלפון והמצלמה.

אחר כך עברנו לדבר על השייט, על נקודת ההחלטה לנטוש את היכטה, העלייה לרפסודה וההישרדות בתוכה עד לחילוץ. עמרי הדגיש שהיכטה היא המקום הטוב ביותר, ואין לנטוש אותה כל עוד היא צפה במים. כאשר היכטה שוקעת, רפסודת ההצלה נפתחת באופן אוטומטי, ומתנפחת. רפסודת ההצלה היא סירת גומי גדולה ומקורה. יורדים מהיכטה ועולים לרפסודה. כמוכן שאם הרפסודה נפתחה הפוך, וזה מקרה נדיר, יש להפוך אותה קודם, כדי שתהיה גישה לציוד ההישרדות הנמצא בתוכה. למדנו להכיר את ציוד ההישרדות התקני שנמצא בכל כלי שייט. כשמטפסים לרפסודה מכניסים לתוכה מים, לכן פעולה ראשונה היא ריקון המים. אחרי השימוש באמצעים שישנם ברפסודה, משתמשים בספוג עד שמיבשים הכל. ואז מחליפים לבגדים יבשים שהוכנו בתיק ההישרדות.

עמרי תיבל את הסבריו בדוגמאות וסיפורי הצלה, והפגין מקצוענות וניסיון עשיר. פעולות שאין ברומנו של עולם יאפשרו לנו להישאר בחיים יותר זמן. לשרוד או למות.

הכנות אישיות

כדי לצמצם את מרחב התקלות החלטתי לבדוק, ללמוד ולהיערך.

התחלתי בחיסונים (במרפאת מטיילים). פנקס החיסונים העמוס שלי הועשר בחיסונים נגד טיפוס הבטן ודלקת קרום המוח. ביקרתי במרפאת השיניים לבדיקה שלא מתהווים חורים (כולל צילום סטטוס), בדיקה שהכתרים מודבקים היטב, וניקיון יסודי ע"י השינינית; ביקורת אצל רופא הנשים, ובדיקת שד אצל כירורג; בדיקת דם סמוי (שכן אני בקבוצת סיכון גבוה), ובדיקות דם כלליות אישרו שאני בריאה. וכמובן... התייעצות עם הקוסמטיקאית לגבי הגנה על עור הפנים.

הדבר הבא היה ללמוד על צילום בתנאי מזג אוויר של קור קיצוני, הן מבחינת הטיפול בציוד והן הצילום עצמו. לא היה לי ספק: אני לוקחת מצלמה דיגיטלית (באותה תקופה עדיין צילמתי שקופיות במצלמה מכנית) ומחשב נייד. הכריעה היכולת לראות את התוצאות מידית, והיכולת לארגן את התמונות במהלך השייט.

למדתי שהבעיה המרכזית של הצילום באנטארקטיקה היא של מדידת אור כשיש הרבה קרח ושלג,

ובמצלמה הדיגיטלית אוכל לוודא את איכות התמונות כשאני עוד שם, לשחק עם קריאת אור נקודתית וכן לשנות את רמת החשיפה. כאשר המצלמה לא תצליח לבצע פוקוס אוטומטי בגלל שלג וערפל – אבצע פוקוס ידני.

המחשב יאפשר לשתף את כולם בצפייה בתמונות תוך כדי הפלגה, ולהעניק שרותי צריבה לשותפי למסע, כשיחסר להם שטח אחסון לתמונות. כדי לגבות את התמונות לקחתי גם אלבום אלקטרוני.

יעקב מצא מאמר מעניין באתר של קודאק ([KODAK: Photography Under Arctic Conditions](#)): [Tech Pub C-9](#)). המאמר מציע לנקות את העדשה והצג של המצלמה רק במטלית, שכן הבל פה הופך לקרח. יש לדאוג שהמצלמה לא תתקרר מדי – ולכן אין להשאיר אותה חשופה. הסוללות נוטות לאבד פוטנציאל בקור ולכן להתרוקן מהר, בעיקר סוללות ישנות, ולפיכך הצטיידתי בשלוש סוללות נטענות. את המצלמה יש להכניס לשקית אטומה עם הכניסה לחדר חם, כדי שלא תירטב מההתעבות. בנוסף דרוש נרתיק צילום אטום כדי שהמצלמה לא תירטב מהגשם ומהשפריצים בסיפון.

אחרון חביב – עדכנתי את הנספח לצוואה. מניסיוני (אם שנפטרה והשאירה צוואה, ואב שנפטר אך לא השאיר צוואה), צוואה מקלה על מינהלות השארים במצב שהוא קשה רגשית בלאו הכי: להוכיח שיש לי רק שני בנים, ולהשאיר נספח רכוש מעודכן עם אנשי קשר לכל נושא, כדי להבטיח שבני יירשו את כל מה שעמלתי להשיג.

ציוד

הטמפרטורה הצפויה בינואר בפוקלנד היא בין 5 ל-16 מעלות צלסיוס. נערכתי ללבוש שכבות. בפוקלנד צפויים גשם ורוחות עזות, ורוב הזמן מבלים על חוף הים. הצטיידתי במכנסי סקי מרופדות, אשר יגנו מפני שפריצים מהים, ויבודדו בעת הישיבה על סלעים קרים ורטובים. בקרקע של פוקלנד זורמים מים רבים, היא מסולעת, וחייבים לנעול נעלי הליכה אטומות למים (מעור מלא או מגפי גומי). לבתים לא נכנסים בנעלים מכוסות בבוץ, ולכן לקחתי גם נעלי בית חמות. הקרינה חזקה במיוחד, ולכן הצטיידתי בקרם לפנים ושפתון עם מקדם הגנה גבוה במיוחד מפני השמש, ועוד קרם פנים עשיר במיוחד להזנת העור בקור היבש.

בג'ורג'יה הדרומית ובאנטארקטיקה יורדים מהיכטה לחוף בדוגית (Dinghy), והרגלים טובלות בים, וכשמטיילים דורכים על קרקע ספוגה מים, שלג או קרח. לכן הצטיידתי במגפי גומי גבוהות, בעלות סוליה עבה המבודדת מהקור, ועם בטנה מבודדת שניתן להוציא וליבש בנפרד. הטמפרטורה הצפויה ביום היא בין 5 ל-0 מעלות. תכננתי ללבוש שלוש שכבות של בגדים תרמיים באיכות גבוהה, מחומר סינתטי עם צמר, בטנה ממשי לגרביים, לכפפות ולכובע, כדי לשמור על חום ויובש הגוף. לשכבה העליונה חייב להיות צבע בולט. צבע אדום בולט כשהשמש זורחת, צהוב בולט ביום גשם וערפל, ופשרה בולטת היא כתום בוהק. לרשימה הקבועה של ציוד נוספו גם שקיות חימום שנצמדות לאצבעות הרגלים, לכפות הידיים, ולגוף. היכטה מחוממת, וכלבוש "ביתי" לקחתי חליפת פליס. הכנתי שקיות שמילאתי ב-"Silica Gel" כדי לספוג רטיבות בתוך שקיות אטומות ובנרתיק המצלמה. לתיק התרופות הוספתי אמצעים למניעת הקאות. את מדבקות הסקופודרם (Scopalamin trans dermal) אין להשיג בארץ. מי שהשתמש בהן אכן לא הקיא, אבל טען שהיכולת לראות מקרוב נפגעה זמנית. טבליות הטרבמין (Travamim) אף הן מנעו הקאות, אולם הן הרדימו אותי. אחרון חביב הכנתי את פריט הציוד המיוחד – תרמיל הישרדות.

אריזת הציד דרשה תכנון. אני רגילה לטייל עם מינימום פריטים ומסתפקת תמיד בתרמיל אחד, והפעם נדרשתי לתכנן את האריזה של כמות ציוד גדולה. מניסיוני העשיר בטיסות ברחבי העולם, נגד פגעי מזג אוויר בשדות תעופה קטנים וסבלים לא עדינים, חייבים לקחת מזוודות קשיחות, אבל ליכטה אפשר להכניס רק צ'ימידינים רכים. לכן ארזתי את הצ'ימידינים במזוודה הקשיחה. בפוקלנד, בגלל מגבלת המשקל במטוסים הקלים, השארתי במשרד של ג'ני חלק מהציוד עד להפלגה, שכן בפוקלנד אין צורך בציוד הקרח והשלג. לקחתי איתי רק אריזות קטנות של ציוד אישי. כשיצאנו להפלגה השארתי באותו משרד את המזוודה הקשיחה וציוד מיותר, כי שטח האחסון ביכטה מוגבל. הייתי ערה לכך שאאלץ לשלם קנס במהלך הטיסות עד לפוקלנד, על משקל היתר של שלושה תיקים והציוד המיוחד.

יצאתי לדרך

בביקור אצל דפנה בארה"ב בילינו עם קהילת ההומוסקסואלים שבאזור אוקלהומה סיטי ודאלאס טקסס. לדפנה חברים נפלאים, הומואים ולסביות. בערב חג המולד ואחר כך בחגיגות ראש השנה האזרחית עברנו מבית לבית, ממסיבה למסיבה. פרט לארבע, כל עשרות חברותיה הלסביות של דפנה אינן מטופחות, שמנות, ולבושות בבגדים גדולים ומרושלים. לעומתן, פרט לשניים, כל עשרות חבריה ההומוסקסואלים נאים, מטופחים, חטובים, ולבושים בבגדים צמודים ומחמיאים. לעומת הבתים הלא מסודרים של הלסביות, הבתים של הגברים שביקרנו היו יפים, מעוצבים ומאורגנים. ניתן היה לשער מדוע גברים לא יתעניינו בנשים כאלה... מאידך הרגשתי שהגברים ההומוסקסואלים האסתטיים מבוזבזים.

לשמחתי לדפנה היה יותר מזוג אופנים אחד, וכמעט כל יום רכבנו סביב אחד משני האגמים שבאוקלהומה סיטי. היה קשה לרכוב נגד הרוח, ורק אחרי כמה רכיבות שכך הכאב של השרירים באחוריים.

אוקלהומה סיטי ודאלאס משתרעות על פני מרחבים עצומים, אין בהן תחבורה ציבורית, ודפנה האדיבה הסיעה אותי מחנות לחנות כדי להשלים את רכישת הציוד לנסיעה.

ב-7 בינואר המראתי מאוקלהומה סיטי דרך ניו יורק. חצינו את קו המשווה, ונחתנו בסנטיאגו החמה ב-8 בינואר 2004. יחד איתי במונית משדה התעופה למלון נסעה גרמניה – גיזלה. התחלנו לפטפט, וכשהרגשתי בנוח, שאלתי אותה אם יש לה תכניות להמשך היום, והצעתי שנגלה את סנטיאגו יחד. גיזלה ענתה שהיא צריכה קודם למצוא מקום לינה. הצעתי לה לחלוק איתי את החדר שהזמנתי (עם שתי מיטות נפרדות) – ולשמחתי היא הסכימה. גיזלה התגלתה כנעימה, מעניינת, גמישה, מתפשרת, והיה כיף לשוטט איתה בסנטיאגו. אכלנו מנת גלידה עם פירות באחת מהמסעדות במדרחוב הראשי, ועברנו לאחד מבתי הקפה הקטנים בהם שותים קפה משובח בעמידה. ארוחת ערב אכלנו ברובע הבוהמי הצבעוני Barrio Bellavista. גיזלה הייתה בדרכה הביתה, אחרי שסיימה את הטיול שלה בדרום אמריקה, סיפרה לי חוויות, וחלקה איתי טיפים רבים מניסיונה. גיזלה היקרה התעוררה למעני מוקדם בבוקר, ועזרה לי להוריד את המזוודה הקשיחה הכבדה בגרם המדרגות הצר של המלון.

נחתתי בפונטה ארנס ב-9 בינואר 2004, יצאתי לשוטט ברחובות, התרשמתי מעצי הברוש הענקיים, והתורמוסים שפרחו בצבעים מרהיבים של כחול, סגול, אדום, ורוד, כתום, צהוב ולבן. בערב פגשתי את עידן וטניה שאך נחתו בחזרה משהות באנטארקטיקה. עידן נראה מחוספס עם הזקן, אך עם אותן עיניים חייכניות, וטניה הייתה תחת השפעת הפרידה הכואבת מהחברים עמם שהו בתחנת

המחקר הרוסית. אכלנו אוכל טעים במסעדת La Luna.

איי פוקלנד

הטיסה מצ'ילה לאיי פוקלנד

איי פוקלנד הם ארכיפלג של כ-200 איים בדרום האוקיינוס האטלנטי, בין ארגנטינה לאפריקה. בפוקלנד שני איים גדולים – מזרחי ומערבי, ואיים קטנים רבים. שטחו של האי המזרחי 6,680 קמ"ר, של המערבי 5,280 קמ"ר, ובניהם מיצר ימי. בפוקלנד חיים כ-2,900 תושבים, מהם כ-1,800 בבירה סטנלי. בנוסף לתושבים נמצאים בפוקלנד עוד כ-1,700 חיילים בריטיים בבסיס צבאי. רק חלק מהאיים הקטנים מיושבים, ובמפת האיים מסומנים פחות מעשרה ישובים, בהם גרים בסך הכל כ-35 תושבים.

איי פוקלנד התגלו לאירופים בשנת 1590. הם עלו לחדשות בקרב הימי הענק שנערך בין הבריטים לגרמנים בשנת 1914, ובמלחמת פוקלנד בשנת 1982, כאשר ארגנטינה פלשה לאיים, אותם היא מכנה בספרדית Islas Malvinas. הפלישה הסתיימה ביציאת הכוחות הארגנטינאים. פוקלנד נשארה תחת ממשל בריטי, עם מועצה מחוקקת ומועצה מבצעת.

מרבית האיים שטוחים, ובחלקם מעט גבעות (הנקודה הגבוהה ביותר היא Mount Osborne שגובהו 705 מטרים). הקרקע מלאה סלעים, בולדרים של אבני צור (חלמיש) ואבן חול צורנית (קוורציט) שצבעם אפור בהיר כמעט לבן. כיום רווחת הסברה שבתקופת הקרח לא היו באיי פוקלנד קרחונים. היווצרות הסלעים מוסברת ע"י הרוחות הקרות כקרח באותה תקופה, אשר הקפיאו והלמו באיים, ויצרו "נהרות של אבנים" (המכונים בפי המקומיים "Stone run"). מעיינות רבים נובעים באיים, ומים זורמים מכל עבר, תחת הצמחים והשיחים השטוחים, שאינם מצליחים לצמוח לגובה בגלל הרוח החזקה. החופים מפורצים ומלאים באצות. ליד קו החוף יש אזורים המכוסים שיחים הנקראים Tussac, שהוא סוג של Tussock Grass אנדמי לדרום אמריקה ואיי פוקלנד.

באיי פוקלנד ניתן לצפות בבעלי חיים מקרוב. כדי לצפות בבעלי חיים קל יותר להגיע לאיי גלפגוס – הטיסה קצרה יותר ומזג האוויר נוח יותר. אולם כדי להתבונן מקרוב בטבע פראי ובתולי, במקום אליו לא מגיעים המוני תיירים, יש להמשיך ולטוס הלאה עד לאיי פוקלנד. באיי גלפגוס (כמו גם בדרום פטגוניה) מושבות בעלי החיים מגודרות, וההליכה מותרת בשבילים, בתחומים מסומנים בלבד, בקבוצה, ועם מדריך. בגלפגוס חיים מינים רבים יותר של חיות, אולם דנדן סיפר שמספר הפרטים קטן יותר בהשוואה לאיי פוקלנד. בגלל מיעוט התיירים, באיי פוקלנד ניתן ללכת לבד לאן שרוצים, לשבת בין מושבות של פינגווינים, להתקרב לפילי ים, להתבונן מקרוב בחיי העופות, אשר גם הם בוחנים אותנו, ואינם בורחים.

באיי פוקלנד יש כביש סלול אחד באי המזרחי שאורכו 70 קילומטרים, והוא מקשר את שדה התעופה Mount Pleasant לבירה סטנלי (Stanley), ועוד כמה כבישים סלולים ברחובות סטנלי. שאר הדרכים באיים הן דרכי עפר משובשות המתאימות לרכבי שטח.

התחבורה בין האיים נעשית באמצעות שרות מוניות אווירי של מטוסים קלים אדומים, המכונים איילנדר (Islander). המטוסים נוחתים וממריאים בשדה הפתוח. כשביקרת, זמני ההמראה של המטוסים, לפי שם האורח, הועברו לחוות בפקס. כאשר הייתה בעיית תקשורת (באחד מהימים שהתארחתי שם חלה תקלה במתג של Mount Pleasant וכל קווי הטלפון באיים היו מנותקים),

הודיעו ברדיו את זמני ההמראה עבור כל אורח בכל אי.

המטוס הקל ב"שדה הנחיתה" של האי סונדרס:



פוקלנד היא טריטוריה עשירה, ועיקר הכנסתה מרישיונות דיג. למרבה הצער, פוקלנד אינה דואגת לשימור אזורים נקיים מדיג סביב למושבות הפינגווינים. לפיכך נאלצים הפינגווינים לשחות מרחק רב יותר כדי לאכול, ומתקשים לכלכל את גוזליהם. מייק, ביולוג שגר אחת עשרה שנים בפוקלנד וחוקר את הפינגווינים, שסיפר לי על כך, ציין שאוכלוסיית הפינגווינים הצטמצמה בשנים אלו משה מיליון למיליון.

התיירות מכניסה מעט מאד כסף בהשוואה לרישיונות הדיג, ולכן אינה חשובה לתושבי השטחים הפתוחים (Camp) המתפרנסים בעיקר מחקלאות, ולתושבי סטנלי המתפרנסים משירותי פנים ומסחר. פועל יוצא מכך הוא שהביקור באיי פוקלנד יקר מאד. יקר להגיע לסטנלי, והשהות באיים יקרה כי התנועה ממקום למקום קשה ומתבצעת בטיסות או ברכבי שטח. מוצרי הצריכה, המגיעים מבריטניה, יקרים עוד יותר מאשר בבריטניה, שאף היא יקרה. כיוון שלתושבים אין כוונה לפתח את התיירות, יש בה מעט מאד מקומות לינה לתיירים. קהל היעד של חנויות המזכרות לתיירים הוא ספינות התיירים הגדולות, שרק עוגנות בסטנלי לביקור, והתיירים נשארים לישון באנייה.

איי פוקלנד הוא מקום מבודד ושונה: אין בו זוחלים, אף לא רמזור אחד, ואין בו סניף מקדונלד (McDonald's).

ב-10 בינואר 2004 המראתי מפונטה ארנס שבדרומה של צ'ילה, אל איי פוקלנד. לפי הסכם עם

ארגנטינה, מותר לטיסות של חברת התעופה של צ'ילה (Lan Chile) מפונטה ארנס אל פוקלנד, לעבור במרחב האווירי של ארגנטינה רק פעם בשבוע. ההסכמה מותנית בכך שפעם בחודש הטיסה נוחתת בשדה תעופה של אושוואיה (Ushuaia), ב"ארץ האש" הארגנטינית.

הטיסה שלי הייתה כזו שעצרה באושוואיה. נחיתת הביניים הייתה מפתיעה; מסלול נחיתה קצר גרם להרגשה כאילו אנו נוחתים בהליקופטר, הישר מטה. מכאן חלה התפתחות בלתי צפויה. בשל הרוח החזקה, מטוס הסילון לא יכול היה להמריא שוב עם כל המשקל שהועמס עליו, במסלול כה קצר, שהרים מתנשאים בקצהו. שעתיים נשארנו ישובים בתוך המטוס, עד שאפשרו לנו לרדת להמתנה בשדה התעופה.

בין נוסעי המטוס היו משפחות רבות מפוקלנד, שחזרו מחופשת חג המולד והשנה החדשה. אוכלוסיית תושבי פוקלנד מורכבת מתושבים מקומיים ומבריטים שבאים לתקופה של "שרות לאומי" (בשכר), בעיקר אנשי מקצוע כמו צוות בית חולים ומורים. בנוסף, מאז הפלישה של ארגנטינה בשנת 1982, ישנה נוכחות של צבא בריטי בפוקלנד, והחיילים הבריטים עוסקים באימונים.

אליסון, פול, ותושבי פוקלנד ידידותיים נוספים, הסבירו לי מספר עובדות על היחסים שלהם עם ארגנטינה. בפלישה לפוקלנד בשנת 1982, נאמר לחיילי ארגנטינה שהם באים לשחרר את תושבי פוקלנד, אך הם נדהמו לגלות תושבים בריטיים פטריטיים גאים. פול, ואנשים נוספים עמם שוחחתי, היו בפוקלנד בתקופת הפלישה, וניכר היה שהם עדיין חיים את החוויה הקשה. הם סיפרו שהחיילים הארגנטינאים לא היו מנוסים, ולא ידעו לתפעל את הנשק שהיה ברשותם. כשהצעתי לצאת לסייר באושוואיה היפה, הסבירו לי שארגנטינה, הטוענת לריבונות על איי פוקלנד, מחייבת את היוצאים והנכנסים משדה התעופה לציין בטפסים את השם הספרדי של האיים, Islas Malvinas. ואת זה, אמרו לי הפוקלנדים, הם יעשו "רק על גופתם המתה...". לדברי חברי למסע, רק שני ארגנטינאים חיים באיי פוקלנד, והם נישאו למקומיות לפני הפלישה.

תושבי פוקלנד הסבירו לי ששנת הלימודים בפוקלנד, כמו בכל החצי הדרומי של כדור הארץ, מתחילה באמצע ינואר ומסתיימת לפני חג המולד. כך נוצר פער של כמה חודשים עבור תלמידי התיכון מהאיים הממשיכים ללמוד בקולג' בבריטניה, שבה השנה מתחילה בספטמבר. תושבי פוקלנד סיפרו לי שיש כוונה לשנות את לוח זמני הלימודים בפוקלנד, כך שיתאים לשנת הלימודים בבריטניה. שלוש שנים לאחר ביקורי כתבה לי אליסון שהשינוי כבר בתוקף. לדעתי, גם עובדה זו מעידה עד כמה חזק הקשר עם בריטניה.

התבוננתי מבעד לחלונות הגדולים של שדה התעופה, במטען של טיסתנו המונח על העגלות כשירד גשם, ושמחתי שלקחתי מזוודות קשיחות. אחרי כמה שעות המתנה בשדה התעופה של אושוואיה הוחלט להעלות למטוס רק את מחצית הנוסעים, ולהמריא במשקל קל יותר חזרה לפונטה ארנס. לאחר מכן שב המטוס לאושוואיה והביא לפונטה ארנס את הנוסעים הנותרים. רק אחרי חצות המראנו מפונטה ארנס, והפעם ישירות לפוקלנד.

נחתנו ב-Mount Pleasant ב-11 בינואר בשעה 4:00 לפנות בוקר, עם אור ראשון, ובדרך שאינה לולאה לכל אורכה נסענו לסטנלי, אל Waterfront B&B, שם ישנתי כמה שעות.

האי סונדרס

האי סונדרס (Saunders Island) הוא אי קטן הנמצא 4.5 קילומטרים מהחוף הצפון-מערבי של האי

המערבי של פוקלנד. התארחתי בצריף של סוזן עם מטבח בשרות עצמי בין התאריכים 11-14 בינואר 2004. בחווה גרים שמונה אנשים: סוזן, דויד ושתי בנותיהם בגיל תיכון, בִּיפּוֹ ואנטוני, אבא של סוזן, ואבא של בִּיפּוֹ. לרשותם כשלושים וחמישה כלים ממונעים, כולל כלי עבודה.

מיד לאחר הגעתנו בטיסה באיילנדר, הקפיצה אותנו בִּיפּוֹ ב-Land Rover אל מושבת אלבטרוס שחור-גבה (Black-Browed Albatross) במרומי מצוקי ה-Rookery Mountain. בִּיפּוֹ הסבירה לנו שבימים אלה כולם עסוקים במהלך היום באיסוף עדרי הכבשים וגזיזת הצמר. האיסוף נעשה באמצעות צפירות בכלי רכב, אופנועים וסוסים. הצמר של איי פוקלנד משובח, שכן האוויר אינו מזוהם ולכן הצמר נקי במיוחד.

"העדר זיהום אוויר" נשמע נפלא, אולם לאוויר הנקי יש גם פן נוסף: העדר הזיהום חושף אותנו לקרינה אולטרה-סגולה בעצמה רבה. יחד עם היובש של הרוחות החזקות, והחור באוזן המתפשט צפונית לאנטארקטיקה, צריבת השמש קשה. כולם, מקומיים ותיירים, היו אדומים ועור פניהם התקלף בצורה מפחידה. מוזר היה לי לחשוב על זיהום אוויר כגורם מגן...

הגענו למושבת הקינון. בינות שיחי עשב ה-Tussoc בנו האלבטרוסים קינים גדולים, יצוקים מבוצ וקש. המראה היה ציורי: עופות מקננים בין השיחים, על גבי מצוקים, וברקע גלי הים מתנפצים. במרבית הקינים ישב הורה וכנס גוזל תחתיו, כדי להגן עליו מפני הרוח. האלבטרוס מגדל בו זמנית רק גוזל אחד. בחלק מהקינים היה גוזל בודד, גדול יותר, המצפה לשובם של ההורים. כשניסיתי להתקרב לקן כזה, הקיא הגוזל סילון של נזל, מלווה בקול צורמני, שכן זהו אמצעי ההגנה האחד והיחיד של הגוזל.



קצת מעבר למושבת האלבטרוסים, על המצוק, נמצאת מושבה של פינגווין הסלעים (Rockhopper Penguins), בתמונה משמאל). הפינגווינים קיפצו על הסלעים מטה לים כדי למלא את קיבתם בחסילוני קריל (Krill, סרטנים קטנים), וקיפצו חזרה מעלה כדי להאכיל את גוזליהם. טור משעשע שנראה כמו אנשים קטנים בשרוואלים. הגוזלים היו עטופים בפלומה רכה אותה ישילו בגיל כמה שבועות. יכולתי למצוא אותם רוחצים בזרזיפי מפלים, ובבריכות שנוצרו ליד הים בשעות השפל.

פינגווין הסלעים נוהג לקנן בחופים סלעיים. כל זוג מטיל שתי ביצים בשנה, ורק חלק מהגוזלים מצליח לשרוד. להורים קשה למצוא אוכל עבור יותר גוזלים. האויבים של הפינגווינים ביבשה הם חמסנים (Skua) ושחפים, ובים – כלב-הים הנמרי (Leopard Seal). הפינגווינים אינם עפים, וכשני שלישי מזמנם מבלים בים כדי לאכול. הם אינם נודדים רחוק, ובדרך כלל חוזרים לקנן באותה מושבה.

הימים הראשונים בחיי הגוזל שבקע הם המסוכנים ביותר. הגוזל עומד על רגלי ההורה, וההורה מגן בגופו על הגוזל שלא יתקרר. גוזלים בני כ-16 ימים מתחילים להיות ניידים ומתרכזים בקבוצות, מעין

"מעון-יום" (Crèche). מכיוון שהטורפים תוקפים גוזלים בודדים ולא קבוצה, תפקידו של "מעון היום" להגן על הגוזלים מפני טורפים, בעוד הוריהם יוצאים לים להביא אוכל. כשהורה חזר אל המושבה, ובקיבתו מזון לגוזל, הוא מתח את גרונו כלפי מעלה וקרא. הגוזל הממושמע, שזיהה את קול ההורה, יצא מיד מהקבוצה, והתחיל לדרוש אוכל במתיחת מקורו ונגיעה בצוואר ההורה. ההורה העלה את האוכל מקיבתו, והגוזל דחף את ראשו לתוך לוע ההורה.

שעות האור בינואר הן ארוכות, והשקיעות והזריחות נמשכות זמן רב. אור ראשון הפציע בשעה 4:30 לפנות בוקר, והשמש זרחה בשעה 5:00. השמש שקעה בשעה 21:30, ובשעה 22:00 עדיין ניתן היה להבחין בין שמים לגבעות ולים. את הערבים ביליתי שקועה בספרות העשירה שמצאתי בחוות, קראתי על החיות והחיים באיי פוקלנד.

ביומיים הבאים טולטלתי בדרך חתחתים לצוואר האי (The Neck), שהוא מיצר יבשה חולי צר, עשיר בעופות ושטוף רוחות חזקות. ב"צוואר" כיכבה קבוצת פינגווין מלכותי (King Penguin). המלכים עמדו זקופים, דגרו על ביצה גדולה יחידה שהייתה מונחת להם על הרגלים מתחת לכיס פרווה. ההורים מתחלפים בתפקיד, אך לא יזוזו ממקומם ימים ולילות עד שיגיע ההורה השני להחלפת משמרת. לעומת פינגווין הסלעים, הפינגווין המלכותי מטיל ביצה אחת כל שנה וחצי, וגוזליו מתרכזים ב"מעונות-יום" רק בגיל 35-40 ימים.

סמוך לקבוצת הפינגווין המלכותי, הייתה מושבה של פינגווין לבן-אוזן (Gentoo Penguin). שמת' לב לאימוץ לא חוקי: לרגלי הורה פינגווין-מלכותי עמד גוזל לבן-אוזן. פלומת הגוזלים המלכותיים היא חומה, ושל לבן האוזן חומה בגב ולבנה בחזה. יומיים ראיתי את ההורה המלכותי מטפל בגוזל, וחשבתי שהעופות פתחו עסקי אימוץ. אולם מאוחר יותר עדכנו אותי תיירים שההורה לבן האוזן צפה בנעשה, ולאחר מספר ימים סילק את הפינגווין המלכותי והחזיר את הגוזל אל חיק משפחתו. עפ"י הספרות הפינגווניים המלכותיים יאכילו רק לעתים רחוקות גוזל שאינו שלהם.

ישבתי שעות ליד מושבה מעורבת של פינגווין הסלעים, אלבטרוס שחור-גבה וקורמורן-מלכותי (King Cormorant). עקבתי אחר דפוסי ההתנהגות של משפחת הקורמורן המלכותי. ברגע שהורה חזר מהציד, ועף ישירות לקן הנכון, כמובן, קיבל את פניו ההורה שבקן בהשקת מקור מצד לצד. הגוזלים החלו לדרוש את האוכל שבקיבתו של ההורה שחזר, בחוסר סבלנות, ע"י משיכת הצוואר לכוון מקור ההורה. ההורה העלה את המזון מקיבתו, וניתן היה להבחין בתנועה שלו בגרון. הגוזל נידנד ודרש, וכשההורה היה מוכן, הוא אפשר לגוזל לתחוב את הראש עמוק לתוך גרונו. בשלב מסוים ההורה התחיל לנער את ראש הגוזל החוצה, למרות שהגוזל התעקש לעוד. פעולה זו חזרה מספר פעמים עד שנפסקה ההאכלה.

קורמורן מלכותי מאכיל את גוזליו, האי סונדרס:



ב"צוואר האי" נמצאת מכולת מגורים מצוידת היטב. נשמע נפלא להתאכסן בה, שכן לא צריך לעבור שעה של טלטולים הלך וחזור מהחוזה, ניתן להפשיר בתוכה במהלך היום, ולכן לבלות שעות ארוכות יותר עם החיות. ההזמנות עבור המכולה נסגרות זמן רב מראש.

באי סונדרס יש מאורות קינון רבות של פינגווין-מגלני (Magellanic Penguin), לעתים במרחק של מאות מטרים מהים. הפינגווין המגלני הוא היחיד באיי פוקלנד שמקנן במאורות, כל משפחה בנפרד. הפינגווינים האחרים בונים קיני אבנים על גבי הקרקע במושבת קינון (ולכן היא נקראת באנגלית Rookery).

האי קרקס

האי קרקס (Carcass Island) נמצא כ-25 קילומטרים מערבית לאי סונדרס. התארחתי ארבעה ימים בצריף הישן והנעים של רוב, ואכלתי אוכל משובח שאדלה הכינה. החווה נמצאת בעמק קטן, המוגן מרוח, ולכן טובל בסבך ירוק של עצים ושיחים, מהבודדים בכל רחבי פוקלנד. באזור החווה שבעמק היה מזג אוויר חמים ונפלא. בימי ביקורי הגיעה הטמפרטורה לעשרים מעלות צלזיוס. המארח שלי, רוב, מכנה את האי "אי הציפורים הקטנות". ציפורי שיר ממלאות את האי לרוב, כיוון שאין להן אויבים טבעיים כגון עכברים, חתולים או עכברושים. רוב מגדל כבשים, בקר ומעט ירקות לצריכה עצמית.

בתי היישוב באי קרקס:



באי גרים שלושה אנשים: רוב ושני עובדיו הצילאנים מפונטה ארנס, אדלה וחואן. אשתו של רוב עובדת בבית החולים בסטנלי, בתו טייסת הליקופטרים ב-Mount Pleasant, ובנו מדריך טיסה בבריטניה.

בגלל הרוח החזקה, מזג האוויר התחלף במהירות. אפשר היה לעקוב אחר התנועה המהירה של העננים. בוקר אחד התעוררתי לשמים בהירים, אחרי שעתיים התקדרו השמים והתכסו כליל בעננים. שלוש שעות לאחר מכן נראתה רצועה כחולה מצפון-מערב (כיוון הרוח), שהתקדמה במהירות וניקתה את השמים. בגלל הרוח החזקה, עצים בודדים, המרוחקים מהחוזה, צומחים בשיפוע.

החופים, משני צדי הפינה הצפון-מערבית של האי, מלאים פילי ים (Southern Elephant Seal). אלה הענקים שבפילי הים. אורך הזכרים מגיע ל-6 מטרים, ומשקלם לכ-3,600 ק"ג (הנקבות, הן "ננסיות" במשקל ממוצע של 700 ק"ג בלבד).

פיל ים דרומי זכר מפהק באי אריה הים:



פילי הים הזכרים קולניים מאד ונשמעים מרחוק, שואגים ונוהמים זה אל זה. בנוסף לכך, הם נופחים, תוקעים גרפסים, והמסוכן מכולם עבורי – מעיפים מוחטה מהאף. אפשר בהחלט להריח אותם לפני שרואים אותם. הפילים שרועים בצפיפות בקבוצות. הפילים הגדולים אינם נבהלים כשמתקרבים אליהם, שכן רק גורי פילים נטרפים לעתים רחוקות ע"י אריה-ים, אורקה (לוויתן קטלן, Killer Whale) או כלב-ים נמרי. כשהתהלכתי קרוב לשיחים שמעתי לפעמים קולות נהמה, וקצת נבהלתי לגלות פתאום פיל-ים ענק בינות השיחים.

בעונת הקיץ פילי הים מתקלפים, תוך שהם משילים את השכבה העליונה של עורם יחד עם השיער. השיער החדש הוא בגוון אפור כסוף, אולם מהר מאד הוא משנה את צבעו לחום צהבהב או חום כהה. פילי הים צמים בתקופת השלת השיער, ולכן שרועים על החוף בבטלה ונמנום, ורק לעתים רחוקות יורדים למים לשחייה. פילי הים הם פוליגמיים, וחיים בהרמון של זכר עם מספר נקבות. נקבת פיל ים ממליטה גור אחד בשנה. לזכרים חוטם מאורך ואף שמסוגל להתנפח, והוא גדל עם הגיל. גופם של פילי הים הזכרים גדול פי חמש מהנקבות. התמזל מזלי לראות פיל-ים זכר ענק בעל חוטם מרשים, כשעלה לחוף. בקצה הסנפירים הקדמיים טפרים ארוכים, שיכולים להגיע עד לחמישה סנטימטרים.

הרשים אותי בהליכתו הגאה אריה-ים (South American Sea Lion Bull). אי-אפשר היה לטעות בזיהוי שלו. הייתה לו רעמה של אריה, הוא ישב זקוף כמו אריה... רק עם סנפירים בקצה גופו.

סדרת היונקים הטורפים בעלי רגלי סנפיר קרויים Pinnipeds (לעומת הלווייתנים והדולפינים, למשל, המשתייכים למשפחת ה-Cetaceans, שהם בעלי שיניים, חור אחד או יותר לנשיפה, וזנב גדול). הסדרה מתחלקת לשלוש משפחות: סוסי הים (ניבתניים), אוטריים (Otariid), כגון אריות ודובי ים,

(Fur Seal) וכלבי הים (בהם גם פיל הים).

משפחת האוטריים נקראת גם Eared Seals, כי יש להם דש עור מעל לאוזן (Ear flaps). משפחת כלבי הים נקראת True Seals או Earless Seals.

ההבדל המשמעותי בין המשפחות (פרט לאוזניהם), הוא שכלבי הים מותאמים יותר לתנועה במים, בעוד שהאוטריים (ובכללם אריה-הים) מותאמים יותר לתנועה ביבשה. לאריה הים יש סנפירים קדמיים ארוכים יותר, הוא מסוגל לכופף אותם מתחת לגופו ו"ללכת" על קרקע וקרח, תוך שהוא מעביר משקל בין הסנפירים הקדמיים והאחוריים. לעומתו פיל-הים משתמש על הקרקע בסנפירים הקדמיים כדי למשוך את עצמו, והסנפירים האחוריים הקטנים נגררים פסיבית (הם משמשים לניווט בזמן השחייה), ותנועת ההתקדמות היא מעין זחילה הדומה לתנועת סינוס.

פיל הים הדרומי מתרבה בחופים חוליים בהם הוא יכול לגרור את עצמו. אריה-הים הדרומי מתרבה בחופי חלוקים המוגנים יותר, עליהם הוא יכול "ללכת".

הבדל מעניין נוסף הוא בטפרים. למשפחת האוטריים (אריה-ים ודוב-ים) טפרים בסנפירים האחוריים שלא כמו למשפחת כלבי הים (לה שייכים גם פיל הים), להם טפרים בסנפירים הקדמיים. בעוד הפיל נאלץ להתגרד בשכיבה עם סנפיריו הקדמיים, דוב הים מתגרד בישיבה תוך הטית הגוף אל הסנפירים האחוריים.

בבסיס הפינה הצפון-מערבית של האי קרקס יש שתי בריכות הומות ציפורים. פינגווינים מגלנים מדדים אף הם בפינה הצפון-מערבית, ומקננים במאורות בכל רחבי האי.

שוטטתי להנאתי בגבעות הפסטורליות, הרוח הצליפה בפני, המרחבים הפתוחים היו שוממים, הרגשתי לבד בתוך הטבע הפראי. לפתע חשתי מכה בראש, כאשר בז מסוג קאראקארא "מפוספס" (Striated Caracara) הגיח מאחורי וחסף מראשי את הכובע, כאילו להצדיק את כינויו בפי המקומיים Johnny Rook, שובב, חצוף, הגונב חפצים. נבהלתי מאד, וקראתי לעברו ששיב לי את כובעי, והוא אכן שמט אותו. החלטתי הפעם לחבוש את הכובע כשהציצית שבקצהו בצד הפנימי, חשבתי שאולי היא זו שמשכה את הקאראקארא. המשכתי להלך לבדי, עיני שטו לעבר האופק, ופתאום חבטה נוספת. למרות שזו הייתה החבטה השנייה, היא הבהילה אותי לא פחות. גם הפעם הקאראקארא שמט את כובעי לבקשתי, והחלטתי לחבוש אותו שוב. עדיף שהקאראקארא יחטוף לי את הכובע, מאשר שרגליו וטפריו יסתבכו בשערי.

הבז קאראקארא "מפוספס", הדורס החוצפן באי קרקס:



אבל זה היה כלום לעומת המחזה של הורי קורמורנים מבוהלים, אל מול טורפים מאיימים. התבוננתי במושבת הקורמורן המלכותי, מוקפת בטבעת של עופות טורפים בכוננות. אחד הבזים התקרב לקן ובו קורמורן עם גוזליו. ההורה ניסה להניס את הטורף בצווחות תוך מתיחת הצוואר לעבר הטורף. דקות ארוכות צווחו הבז והקורמורן המלכותי לסירוגין, מאיימים זה על זה. באחד הניסיונות איבד הקורמורן ההורה את שווי משקלו ומעד אל מחוץ לקן. כהרף עין חטף הבז את אחד מגוזלי הקורמורן, אשר במקרה זה נשמת מידי הטורף, והגוזל נס לעבר קן אחר.

בתיאוריה, מקובלת עלי שרשרת המזון, בה האחד אוכל את השני. אך היה לי קשה לחזות בפחד המתמיד של ההורים העדינים, המנסים לגדל גוזלים שבריריים. נזהרתי מאד שלא להתקרב יותר מדי לקינים, כדי שלא לגרום להורים להיבהל ולעוף, תוך נטישת ביצים או גוזלים בקן, הנמצאים באיום מתמיד של המשחרים לטרף.

במקרה מצמרר אחר הצליח בז לחטוף גוזל, ומיד עט עליו חמסן-פוקלנד (Falkland Skua), שהוא טורף קצת יותר גדול, וחטף ממנו את הגוזל. אז השתלט על השלל קתרסט-תרנגולי (Turkey Vulture), שהוא קונדור הגדול משניהם. מלחמת קיום אכזרית בעולם חסר רחמים. ניסיתי לדחוק את המחשבה איך קיבלו מספר פינגווינים את כתמי הדם בחזה.

האי בליקר

האי בליקר (Bleaker Island) נמצא מול חופו הדרומי של האי המזרחי של פוקלנד. הטיסה מהאי קרקס לאי בליקר הייתה רצופת תחנות להעלאה והורדת נוסעים, כיאה למונית שרות: נחיתה באי

סונדרס, נחיתה באי פבל (Pebble Island), חציית האי המערבי ונחיתה ב- Port Howard, חציית מצר פוקלנד, חציית האי המזרחי, נחיתה בסטנלי, וטיסה מדרום לאי המזרחי עד לאי בליקר.

האי בליקר הארוך והצר משמש בית לפינגווינים, סביבו שוחים אריות-ים בניסיון לטרוף את הפינגווינים, ואלפי עופות וציפורי שיר מקננות בו. קו החוף מוקף בשטחים גדולים של עשב, ומפרציו בחלקו המזרחי מצוקיים. בדרך משדה התעופה ראיתי שלוש מושבות של פינגווין לבן-אוזן, ומכל הכיוונים בצבצו מהמאורות פינגווינים מגלניים.

רון אסף אותי בשדה הנחיתה והביא אותי לקוטג', בו שהיתי בכלכלה עצמית ארבעה ימים. בקוטג' היה ציוד מתקדם, ועל השולחן ריצד מסך אלקטרוני שהציג את נתוני מזג האוויר: מעונן חלקית, כרבע ירח ימני (בחצי הכדור הדרומי לקראת סוף החודש מואר החלק הימני של הירח, הפוך ממקומותינו), השעה 3:44pm, התאריך 19.1.2004, הטמפרטורה בחוץ 15°C , הלחות בחוץ 78% (הקוטג' ממש ליד הים), הלחץ הברומטרי בירידה ועמד על 996.0 מיליבר, הטמפרטורה בבית 23°C , הלחות בבית 43%, הצינה בחוץ (Chill, התחושה בגוף בגלל הרוח) 11°C , כמות הגשם היומית 0.0 מילימטרים, קצב הגשם 0.0 מילימטרים בשעה (דהיינו, לא יורד גשם), כוון הרוח צפון-מערבית, מהירות הרוח 44 קשר שהיא 82.5 קמ"ש (1 קשר שווה ל-1.852 קילומטרים), גרף שינוי הרוח ב-4 השעות האחרונות הראה עליה מתונה עם ממוצע של 37 קשר ב-10 הדקות האחרונות. כמה דקות לפני כן הופיעה בשורה התחתונה במסך המלצה: "Hold onto your hat", משום ש-25% מהדם נמצא בראש, ואם קר בראש אז הגוף מאבד חום באופן משמעותי. משהתגברה הרוח, התחלפה ההודעה בשורה התחתונה של המסך ל: "High wind warning". הטמפרטורה בחוץ ירדה, הלחות בחוץ עלתה, הלחץ ירד, ופרושו שצפוי לרדת גשם. למזלי עד לאותו יום לא ירד גשם, ובמרבית הימים זרחה השמש. הצלחתי לשרוד בחוץ ברוח חזקה למספר שעות בלבד.

באי מתגוררים זמנית רון ואשתו, כאשר רון אחראי לתחזק את החווה. בעבר גרו באי יותר אנשים. משפחתו של רון היגרה מסקוטלנד במאה התשע עשרה. כשרון ראה אותי מקלידה, הוא שאל אותי אם זהו Laptop, וציין שזה המחשב הנייד הראשון שהוא רואה. הבעלים של האי נמצאים בסטנלי, שם הם מנהלים מלון. הקוטג' בו שהיתי הוא ביתם, והוא מלא בספרות עשירה ואיכותית של ספרי צילום, מספר רב של מגדירי ציפורים, יונקים וצמחים, ספרות יפה, קלטות וידאו, ולא נפקד חומר אודות שקלטון. חדר המגורים מוקף בחלונות גדולים, ויכולתי להשקיף על תנועת העשב ברוח החזקה, תנועת הרוח על המים, ותנועתם המהירה של העננים. לא נראה שהרוח הציקה לשני חמסני-פוקלנד ושני אפרוחיהם שבשדה. ליד הים היה מונח שלד של לוויתן ענק – קישוט מקובל בחוות.

בחווה מגדלים כבשים, בקר וירקות אורגניים. רון לקח אותי לסיור בחצי האי הדרומי, ובדרך פגשנו את פר ההרבעה שיוחלף בקרוב באחר, שכן אחרי ארבע שנים באי, הוא כבר מזדווג עם בנותיו, דבר שאינו רצוי מבחינה גנטית. בשטחים הרחבים של האי, מתאים יותר להשתמש בפר הרבעה מאשר בהפריה מלאכותית.

במקום בו האי בליקר קרוב מאד לאי המזרחי הגדול של פוקלנד, ניצבה תלויה כננת חלודה. רון הסביר לי שלפני עידן המטוסים הקלים והטלפון, היו שטים בסירה לאי המזרחי כדי לאסוף את הדואר. הפלישה של ארגנטינה במלחמת פוקלנד, הקפיצה את אמצעי התקשורת באיי פוקלנד, כולל שידורי חדשות, שהיו עד אז רק פעם בשבוע.

בדרום האי מקננים יסעורי ענק (Southern Giant Petrel), ובדרך צפינו בבז ממין Crested Caracara שעף מהקן.

סביב שתי מושבות של קורמורן-מלכותי הסמוכות לחווה, עמדו בכוננות חמסנים. כל מטר עמד חמסן, ויחד יצרו טבעת תקיפה. מדי פעם המריא חמסן לכונן אחד הקינים, תוך שהוא נסוג מצווחות הקורמורנים. כאשר הגיח חמסן לטריטוריית תקיפה של חמסן אחר, הוא גורש באלימות.

כשהלכתי לעבר אחת המושבות של פינגווין לבן-אוזן, תקף אותי חמסן-פוקלנד. הצמדתי את משקפי השמש שהגנו על עיני, התקדמתי עוד צעד, ושוב צלל אלי החמסן. הבנתי שיש לו כנראה אפרוח במקום, ורציתי להתרחק. חיפשתי היכן האפרוח, עד שהבחנתי בו במרחק כעשרה מטרים ממני. עשרה מטרים וההורה כבר תוקף! ליתר בטחון עקפתי בקשת גדולה. רון סיפר לי על פגיעות של אנשים מתקיפה של חמסן, עד כדי קירקוף, כאשר טופריהם מסתבכים בשיער הראש, והחלטתי להיזהר.

באי בליקר משטחים של עשב ירקרק טרי. אלה מציינים מקום ששימש מושבה של פינגווין לבן-אוזן, שנעזב. הם אוהבים לקנן על משטחים עשביים, וכשנגמר העשב הם נודדים לשטח אחר. עשב ירקרק טרי צומח מחדש באדמה המדושנת מהפרשותיהם.

חוף הים החולי "מפרץ החולי" (Sandy Bay) היה שליו, ועמדו בו כעשרה פינגווינים מלכותיים מזדמנים, שכנראה עצרו לחניית ביניים. בנוסף ירדו לרחצה בחוף פינגווינים מגלנים ולבני-אוזן.

ליד המצוקים של Long Gulch קיננה מושבת פינגווין הסלעים. בשני ערוצים קפצו הפינגווינים לרחצה בים וחזרה. במצוקים עצמם קינן קורמורן הסלעים (Rock Cormorant).

אי אריות הים

עשר דקות טיסה ו-22 קילומטרים דרומית לאי בליקר, נמצא אי אריות הים (Sea Lion Island) הקטן, המבודד, וההומה חיות בר. רוחב האי קילומטר וחצי, הוא שטוח, חופיו סלעיים ואין בו נמל. האי עשיר בעופות המקננים בו: יסעור-ענק (Southern Giant Petrel), חמסן-פוקלנד, בזים ממין Crested ו-Striated, וגם קטרטס-תרנגולי.

בשל תנאי מזג האוויר הקשים, מלחמת הקיום באי מעוררת בעופות תוקפנות, תוך שהם מגינים על האפרוח הבודד שיש לרובם בעונה זו של הקיץ. מכל הכיוונים צללו לעברי הורים מאיימים, כי בכל מקום הסתובב אפרוח שכבר גדל קצת. עופות הטרף צללו בטפרים זקורים, ולנגד עיני עלו התיאורים שסיפרו לי המקומיים על קריעת בשר וקרקוף. התכסיתי זעה וזגזגתי באי מצד לצד. קבוצה קטנה של שחפיות (South American Terns) החלה צוללת מעל ראשי כבר ממרחקים, כדי להרחיק אותי מהלהקה הגדולה שעמדה על החוף. זו הייתה הפעם הראשונה בחיי שפחדתי מציפורים.

באי אריות הים בריכות מים רבות, צבע מימיהן כחול עמוק, ומסביבן מדשאות ירוקות. במדשאות ובמים שטים להם אווזים (Ashy-headed, Ruddy-headed, Upland and Kelp Geese), ברווזים (Falklands Flightless Steamer Ducks), וציפורי שיר רבות, שכן גם באי זה אין אויבים טבעיים כמו חתולים, עכברים ועכברושים.

בנוסף מקננים באי שלושת סוגי הפינגווינים השכיחים: מגלן, סלעים ולבן-אוזן. הפינגווינים חיים בהרמוניה עם הקורמורנים המלכותיים. שלושה חוקרים עסקו בספירת פינגווינים, ואחר כך רוקנו את

קיבתו של פינגווין הסלעים שאך חזר מהים, כדי לעמוד על תכולתו. ריחמתי על הפינגווינים, שבקושי שרדו את הים הסוער ונאבקו להביא אוכל לגוזליהם, רק כדי להישדד על מזבח המחקר.

התארחתי בלודג' מפואר ומאובזר עם כלכלה מלאה שלושה ימים. הייתה זו החווה היחידה בה נתקלתי בתקשורת אינטרנט. רובי עדין, אדיב, היה מוכן להיענות לכל בקשה. יחד איתו ארבעה אנשי צוות, דני הגן שביצע סיורים ברכב שטח, ושלושה צילינים היו אחראים למטבח ומשק בית. הלודג' בבעלות בריטית, והשרות בו הוא תיירותי, בשונה מהאירוח הביתי באיים האחרים.

מזג האוויר היה נפלא. השמש זרחה, הרוח הייתה חלשה, היה חם ונעים. בהחלט סיום נפלא לשבועיים ללא גשם – איזה מזל.

סטנלי

נחתי בסטנלי לפני שהחבר'ה נחתו מפונטה ארנס, והחלטתי לקפוץ לבקר את אליסון ופול, אותם פגשתי בטיסה מפונטה ארנס לפוקלנד. אין בעיה למצוא מישהו ב"עיירה" סטנלי. אליסון סיפרה לי שיש לה שתי חנויות מזכרות לתיירים. ניגשתי לאחת מהחנויות, כולם ידעו מי אני – האישה מישראל שהגיעה עם אליסון בטיסה המטורטרת. תוך דקות איתרו אותה והיא באה לקחת אותי לביתם.

אחרי שתית תה בביתה החמים, לקחה אותי אליסון לבקר את אביה, שגר בסמוך, בבית עץ מרשים, יפה מבחוץ ומבפנים. גם אביה ידע מי אני. בשיחתנו הוא ציין שהוא שונא ישראלים. כששאלתי למה הוא סיפר שבעת שירותו בצבא הבריטי בשנת 1941, הוא הוצב במצרים ובא לבקר את אחיו שהוצב בנצרת. במהלך הביקור, הצבא הבריטי הסתיר אותו ואת אחיו בחיפה, כדי להגן עליהם מפגיעה אפשרית של לוחמי מחתרת ישראלים. יציאתו למצרים חזרה מהחופשה הייתה מבצע מסובך. ניסיתי להסביר לו שהתנהגות זו נבעה מהעובדה שהממשל הבריטי לא אפשר לאניות המעפילים להגיע לארץ, מעפילים שסבלו בתלאות השואה וניסו לברוח ממנה. אביה של אליסון טען שזו הייתה עלייה לא חוקית ולכן אסור היה לאפשר אותה. כנראה שהמלכוד היה ברור לו, ולמרות הכל, הוא הזמין אותי לביתו, כיבד אותי בתה ועוגיות, ונהג כלפי בלבביות.

איי ג'ורג'יה הדרומית

ההפלגה לאיי ג'ורג'יה הדרומית

ג'רום קיבל את פנינו ביכטה "גולדן פליס", יחד עם הלן וקטי, ביום שבת ה-24 בינואר, ברציף של סטנלי. על ג'רום שמעתי מכל תושבי פוקלנד להם סיפרתי על ההפלגה: יורד-ים מנוסה המפליג מזה שלושים שנה באזור אנטארקטיקה, טבח מעולה, טיפוס מעניין. אב לשלושה בנים, שהאמצעי מביניהם הקיף את איי פוקלנד בקיאק שנה לפני כן.

היכטה ביתית ונעימה, חדר האורחים מרווח ועשיר בספריה מגוונת. ספרים שכתבה אשתו (ממנה נפרד), על גידול ילדיהם ביכטה הקטנה יותר Damien II, ההפלגות לאיי ג'ורג'יה הדרומית שם הילדים הרגישו בבית, וההפלגות לחצי האי אנטארקטיקה. ספרים רבים נוספים על ההפלגות של ג'רום בעולם, סרטי וידאו המסקרים משלחות שהפליגו באנייתו כולל של הבי.בי.סי והנשיונל ג'אוגרפיק. בנוסף למגדירי ציפורים, מגדירי יונקים, אטלסים, ספרי ספנות, ספרות גאוגרפית וספרות

יפה. הרבה חומר קריאה וסרטי וידאו ל-43 ימים.

איזו התרגשות הייתה לפגוש את כולם. דנדן, לילך והבנות הגיעו מ-Volunteer Point שבפוקלנד; עידן, טניה, אורן, יעקב ואיתמר הגיעו בטיסה מצ'ילה. עסקנו בהכנות אחרונות ליציאה. קרטונים מלאי אוכל הגיעו ליכטה, ואחסנו בסדר מופתי בארונות שבחרטום, מתחת לרצפה הצפה במטבח ובמסדרונות, מתחת למושבים שבחדר האורחים, ובארונות המטבח. קטי, בת זוגו של ג'רום והאחראית על המטבח, ניצחה על ההעמסה, וסידרה בעצמה את המוצרים, כדי שתדע בדיוק איפה כל דבר נמצא. להאכיל שלושה עשר אנשים במהלך ארבעים ושלושה ימים – זה מבצע מורכב. הירקות והפירות הגיעו רק למחרת, וקטי התלוננה שאין מספיק. המטוס השבועי מצ'ילה הוא זה שמביא את הפירות והירקות. מכיוון שהמטוסים עמוסים בתיירים מעבר למתוכנן, ובדרך כלל עם משקל עודף, אין מספיק מקום למטען. העיתון המקומי של איי פוקלנד "חדשות פינגווין" (Penguin News) דן בבעיה, וכתב שחברת התעופה של צ'ילה שוקלת להשתמש במטוסים גדולים יותר, שכן ארגנטינה אינה מאשרת ליותר מטיסה אחת בשבוע לעבור במרחב האווירי שלה.

ג'רום העביר תדרוך לגבי השימוש באביזרים שבספינה. המקום קטן, ולקח כמה שעות לאחסן את הציוד האישי ביעילות, כאשר התיקים הריקים וציוד שאינו דרוש על בסיס יומי הועבר לחדר האחסון שבחרטום.

ביכטה ארבעה חדרים. החדר המשפחתי שבחרטום, עם המיטה הזוגית, שימש את דנדן, לילך והבנות. אל החדר שלידם נכנסו יעקב ואיתמר. לחדר השלישי שבירכתיים נכנסו עידן וטניה, ואני חלקתי חדר עם קטי והלן. קטי ישנה במיטה למטה, אני ישנתי במיטה העליונה, והלן נדחסה לערסל במרווח צר מתחתי. אורן בחר לא להידחס לאחד המרווחים הצרים אלא לישון בחדר האורחים. ג'רום ישן על הספסל בחדר הפיקוד העליון. ביכטה שני חדרים שרותים עם מקלחת.

ההכנות הושלמו ביום ראשון בבוקר, במזג אוויר קודר וגשום. לפתע התפזרו העננים, השמש שלחה קרניה, ואנחנו התנתקנו מהמזח, ב-25 בינואר 2004 בשעה ארבע אחה"צ. ג'רום פיקד על סדר ניתוק החבלים, בעוד הרוח העזה מרחיקה את היכטה מהמזח. הלן, בריטית שהצטרפה לצוות בתפקיד עוזרת קברניט (Co-Skipper), ירדה למזח, שחררה את החבלים, וקפצה חזרה ליכטה אחרי ששחררה וזרקה את הקצה של החבל האחרון אל היכטה. אולם אז הסתבר שנותר עוד חבל אחד מחובר. אי-אפשר היה לעצור את היכטה שנדחפה בחזקה אל מרכז המעגן, ולכן ג'רום פקד על כולם להיכנס למטה ולתפוס מחסה. החבל שנבקע הצליף בספינה בעוז. כולנו הרחנו את הסכנה שריחפה באוויר.

בעודנו במעגן של סטנלי הרמנו מפרשים, ויצאנו בהפלגה מזרחה לאוקיינוס האטלנטי הדרומי. אחרי זמן קצר ג'רום דומם את המנוע, הרוח נשבה במהירות של 20-22 קשר יחסית ליכטה, ואנו התקדמנו במהירות ממוצעת של 8.5 קשר (8,500 מיילים ימיים לשעה). מזג האוויר היה נפלא, השמים היו בהירים, וההפלגה הייתה שקטה. לעתים ג'רום הפעיל מנוע לזמן קצר, כדי לשפר את היציבות כאשר היכטה התנדנדה ברוח, וכדי לשמור על המהירות.

תנודות היכטה השפיעו לרעה על כולם, ואחד אחרי השני החבר'ה נפלו למשכב. אורן אהב לשבת בחוץ ב"מרפסת השיזוף", שם הוא הרגיש הכי טוב. טניה, לילך והבנות הסתגרו בתאים בתוך המיטות במהלך כל ההפלגה, והקיאו את נשמתן. השאר הסתובבו בין הסיפון, חדר הפיקוד והמיטות. כולנו לקחנו תרופות למניעת בחילות. הטרבמין השפיע עלי טוב, והשתדלתי לנצל את העובדה שהרגשתי מצוין. העברתי מצלמות מעלה ומטה לפי בקשה או לפי תנודות היכטה, קיפלתי את

הכביסה של כולם, ודאגתי להכניס לתוך הארונות את כל מה שהחבר'ה השאירו בחוץ. נהייתי ממזלנו הרב עם מזג האוויר הנוח, הרוח החרישית, הים הרגוע, השמים הבהירים והשמש.

בבעלותו של ג'רום האי ביוור (Beaver Island), הכולל אי מיושב ומספר איים קטנים סביבו. בשנה שלפני כן ביצעה מועצת פוקלנד פרויקט להעברת איילי צפון (Reindeers) מאיי ג'ורג'יה הדרומית לפוקלנד. בפרויקט הושקעו כספים רבים, אולם מתוך 40 איילים מתו חלק במהלך הציד והאיסוף בג'ורג'יה הדרומית, במהלך ההפלגה ובפוקלנד, ורק 18 שרדו בתום הפרויקט. ג'רום החליט להביא איילים בפרויקט עצמי. על סיפון הגולדן פליס הוא בנה מתחם מקורה, הביא 32 איילים בשתי הפלגות, כולם בריאים ושלמים, ובשנה שלאחר מכן, הם כבר התרבו באי ביוור. ג'רום הוכיח שאפשר אחרת. ג'רום הסביר שהציד בפרויקט הראשון גרם לטראומות אצל החיות, ולעומת זאת הוא נקט בגישה המתחשבת בצרכי החיות.

עלעלתי באלבום התמונות של האי ביוור שהיה ביכטה. גינת ירק, מושבת פינגווין לבן-אוזן, פינגווינים מגלנים, מושבה של דובי ים (South American Fur Seals), עופות, מצוקים מרשימים, Camp עשיר, מפרצים, אופנוע, משטח נחיתה למטוסים קלים, ומזח המשמש את שתי היכטות של ג'רום. בנוסף לאיילי הצפון, ג'רום מגדל גם כבשים ופרות לצרכים אישיים. באחד האיים שברשותו ארבע מאות גואנקו (Guanaco) שהובאו לאי מדרום אמריקה ששים שנה לפני כן.

ביום השלישי להפלגה, ב-27 בינואר, מזג האוויר היה נפלא, רוח קלה נשבה, הים היה רגוע, אלבטרוסים ענקיים מסוג "אלבטרוס נודד" (Wandering Albatross), ו"יסעורי ענק" עופפו סביבנו. החבר'ה התאוששו, רק טניה, לילך ואיתמר נותרו ספונים בחדריהם. אשל ואופק צפו בספר הג'ונגל בווידאו. הן טענה שאלי הים ידרשו מאיתנו תשלום על הימים הרגועים. ג'רום אמר שזה כמו להפליג בטבריה. אני הייתי מאושרת ממזלנו הטוב.

היכטה גולדן פליס עשויה ברובה מפלדה, שוקלת 65 טון, ואורכה 19.5 מטרים. הספינה מצוידת במכשור מתקדם, כך שפרקי זמן ארוכים אף אחד לא היה ליד ההגה, והטייס האוטומטי השיט את הספינה. היינו לבד בים, ומערכת הרדאר אמורה הייתה להתריע אם תגלה משהו. שלושה מכשירי ג'י.פי.אס (GPS), אחד מהם מחשב נייד, הציגו את מסלול הנסיעה בים סקוטיה (Scotia Sea), יחד עם נתונים רבים. אם מזג האוויר יישאר דומה, יומיים לאחר מכן, בערב, היינו צפויים להגיע לראשון באיי ג'ורג'יה הדרומית.

הקושי העיקרי עבורי במהלך ההפלגה היה השתייה. מצד אחד לא נהייתי משתיית מי הברז, שבגלל הטמפרטורה הנמוכה היו קרים. על פלטת הבישול עמדו קבוע שני קומקומים עם מים רותחים, אולם לשתות את המים החמים היה כמעט בלתי אפשרי. מרגע שמזגתי מים, מקסימום חצי ספל כמובן, היה עלי לשמור על הספל במהלך הזגזוג אל חדר האורחים, התנודות בזמן שלגמתי, ועד לשטיפת הספל והחזרתו למקום. ניסיונות לקצר תהליכים הסתיימו בתאונות, כמו קומקום תה שהתעופף ונשפך, וכוסות שנשברו. יום אחד הפסקתי לשתות והגעתי עד למצב של התייבשות.

הדרגש הצר בו ישנתי היה צמוד לדופן היכטה, ובצדו השני ערסל, לשמור שלא אצנח בטלטולים. משך כל ההפלגה נטתה היכטה על צידה, בגלל הרוחות העזות. בתחילה התעוררתי מהטלטולים, בתחושה שאני עומדת ליפול. כיוון שאני נוהגת לישון על הצד, הן יעצה לי לדחוס את כל הבגדים שהבאתי לפני הגוף ואחרי גבי, וכך נבלמו טלטולי הגוף. העצה הוכיחה עצמה, ושנתי הפכה שלווה. ההרגל שקניתי (עד היום) לישון לפחות שמונה שעות בלילה החל בימי הביקור באיי פוקלנד, והשתרש ביכטה.

שיתוף החדר עם נשים היה מאד נוח, משום שאני נוהגת לישון ללא בגדים. את הבגדים הורדתי במיטה הגבוהה, והנחתי אותם מקופלים למרגלותיי (הדרגש היה ארוך ממני). באחד הטלטולים עפו הבגדים על קטי שישנה במיטה הנמוכה, שהגיבה באיפוק. למזלי אף אחת לא נחרה, ושלושנו שמרנו על הסדר בחדרון הצר.

כולנו, הישראלים, התקלחנו כל יום, והבנות חפפו את השיער כל יום. ג'רום העיר שאנחנו לא בבית, ובקצב הזה אנחנו עומדים לסיים את 5 טון המים שביכטה לפני שההפלגה תסתיים (כשתמשיכו לקרוא עד לסיום ההפלגה, תגלו מה קרה). הערה דומה קיבלנו לגבי חיסול בקבוקי המיץ והמיזלי (תערובת דגנים ופירות מיובשים), שאכן אזלו אחרי ימים מועטים.

באחד הימים הראשונים, כשהלכתי לשירותים, ראיתי עשן שיצא מחדר המכונות לתוך חדרון השירותים. קראתי לג'רום, ושאלתי אם זה מצב תקין. ג'רום חש בריצה לחדר המכונות, וגילה תקלה בגנרטור הראשי. עברנו להשתמש רק בגנרטור הגיבוי. כשעגנו בתחנת צייד לווייתנים באיי ג'ורג'יה הדרומית ג'רום ניסה לתקן את הגנרטור, אך ללא הועיל. את כל ההפלגה ביצענו תוך שימוש בגנרטור הגיבוי הקטן. איזה מזל שהפלגנו עם יורד ים מנוסה כמו ג'רום, אחרת היינו נאלצים לחזור הביתה כבר בתחילת המסע. המים שחיים המנוע בעת ההפלגה הספיקו לשלוש מקלחות אחרי כל הפלגה. מכיוון שממילא היה עלינו לקמץ במים, קבענו תורנות, ועברנו להתקלח בערך אחת לחמישה ימים.

עוד יום עבר, וב-28 בינואר הגענו לחזית הקוטבית (Polar Front), או בשמה הקודם Antarctic Convergence), בה פני המים החמים יחסית של האוקיינוס האטלנטי התת-אנטארקטי פוגשים את פני המים הקרים מאנטארקטיקה. המים הקרים יורדים מתחת למים החמים לכוון צפון, והטמפרטורה שעל פני המים יורדת. המים החמים יוצרים אדים, המים הקרים גורמים להתעבותם, והתוצאה היא ערפל מעל המים. המראה היה דרמטי.

עם שקיעה עברנו בין מגדלי "סלעי הקורמורן" (Shag Rocks) המתנוססים לגובה של כ-70 מטרים מעל פני המים. הרגשתי בתוך קליפת אגוז קטנטנה בינות מגדלי הסלע העצומים, כמו בפנטסיה.

מופע הפתיחה של ההגעה לאיי ג'ורג'יה הדרומית החל ב-29 בינואר כשפגשנו ספינת דיג, אשר עסקה במיון שלל הדיג, וזרקה לים דגים רבים. האלבטרוסים והיסעורים חגגו על השלל הרב הזמין, וצללו בהמוניהם מסביב לספינת הדיג. זמן קצר לאחר מכן, ג'רום החליט לחתוך את בשר הכבש שהיה קשור לירכתיים. את החלקים שאינם ראויים למאכל הוא השליך לים, מה שגרם למאבק בין העופות הגדולים. האלבטרוסים שחורי הגבה ואפורי הראש נראו קטנים ליד האלבטרוסים הנוודים הענקיים. לאלבטרוס הנווד מוטת כנפיים מרשימה, בנוסף למשק הכנפיים וקולות המלחמה על קריעת נתחים מבשר הכבש.

בהמשך ריקדו סביבו שלושה לווייתנים ענקיים מסוג Southern Right Whales. ג'רום הסביר שהם מבצעים מערבולות כדי לתפוס את הקריל. היה זה מחזה מרהיב בו הלווייתנים עלו וירדו, התנשפו והכו בזנב על המים.

לפתע התגלו לעינינו הקרחונים הצפים. ג'רום התקרב מאד לאחד מהם, כדי שנוכל להתרשם. הקרחון היה בגובה כ-30 מטרים מעל פני המים, ופי חמש עד שמונה מתחת לפני הים. הסדקים הכחולים היו יפים. פה ושם נשברו חתיכות וצפו מסביב. כמות הקרחונים הצפים הלכה וגדלה ככל שהתקרבו לאיי ג'ורג'יה הדרומית. הרדאר שביכטה מגלה קרחונים גדולים, אולם כשהם בגודל היכטה, הרדאר אינו מגלה אותם, למרות שהם מסוכנים לספינה, כי הם מסוגלים לגרום נזק.

ההפלגה בינות לקרחונים דרשה ריכוז רב מג'רום והלן, שהשיטו את היכטה לסירוגין.

בין הקרחונים הצפים ניתן היה להבחין באי הראשון. שמש שקיעה נהדרת האירה את הקרחונים, עננים קישטו את השמים ויצרו טבעות סביב פסגות ההרים. פינגווינים טיפסו על הקרחונים, ופתחו בריצה כשהתקרבו. אחד הספרים הגדיר שני סוגי פינגווינים: לבנים – המסתכלים אליך (כי חזם לבן), ושחורים – הבורחים ממך (כי גבם שחור). נהנינו ממחזה מרהיב של פינגווינים לבני-אוזן שהתנדנדו במהירות מצד לצד עם כנפיים פשוטות. מרחוק בהקה הפסגה המושלגת של Snow Peak.

ג'ורג'יה הדרומית נמצאת בשער החוג האנטארקטי. בגלל מיקומו של האי בכיוון בו הרוח נושבת וממזרח למצר דרייק (Drake Strait) סחוף הרוחות, שבין אמריקה הדרומית לאנטארקטיקה, אקלימו אכזר. רוחות סופה עזות נושבות במקום, והטמפרטורות יורדות מתחת לאפס ברוב חודשי השנה. האיים מזדקרים מול הים במופע כה מרשים, עד שתיארו אותם כ"רצועת האלפים שבלב האוקיינוס".

הדרך היחידה להגיע לג'ורג'יה הדרומית היא בהפלגה. ההפלגה קשה, גם במזג האוויר הרגוע יחסית שהיה לנו. כולנו הרגשנו את הבטן מתכווצת מהטלטולים הבלתי פוסקים, אבל שכחנו מכך כשהגענו לגן העדן. מה שיוצר את גן העדן הוא העושר האדיר של המינים, יונקים ימיים, פינגווינים ועופות ים, כמויות בעלי החיים, הצבעים והמראות הדרמטיים. נופים עוצרי נשימה של קרחונים כחולים הגולשים לים, פסגות מושלגות, מצוקים מרשימים ומפריצים בצבע טורקיז. חופיה של ג'ורג'יה הדרומית נטולי קרח כל השנה, ולכן עבור עופות הים וכלבי הים, הנישאים על רוחות וזרמים הסובבים את היבשת הפראית הלבנה, ג'ורג'יה הדרומית היא מקום הקינון והרבייה החשוב ביותר בעולם, נמל מבטחים בלב ים, הסמוך אל קצה העולם. אנחנו הגענו לג'ורג'יה הדרומית בשיא הקיץ של חצי הכדור הדרומי, עונה שבה חופיהם ומימיהם של האיים גדושים בהמוני יונקים ועופות. מאות אלפי פילי ים, מיליון או יותר דובי ים, יותר משישה מיליון פינגווינים ומגוון של עופות ים שמנינם עולה על 70 מיליון.

מפרץ אלסאול אל מפרץ האיים

ג'רום ניווט את הספינה בינות הקרחונים הצפים והאיים, אל מפרץ אלסאול (Elsehul) בקצה הצפון-מערבי של האי הגדול ([למפת איי ג'ורג'יה הדרומית](#)). היה זה יום חמישי ה-29 בינואר 2004, בשעה 20:00 לפי שעון ג'ורג'יה הדרומית, שהוא שלוש שעות קדימה לעומת איי פוקלנד (זוהו ל-GMT). על החוף רבצו דובי ים ופילי ים, וכמה משמרות של פינגווינים מלכותיים קיבלו את פנינו בעמידה זקופה. הסלעים היו מכוסים בסבך שיחים, חזזיות וטחב זהרו באור שקיעה בצבעי ירוק, כתום ואדום. המים היו צלולים, וניתן היה לראות בברור את עלי האצות הענקיים (חומיות, Kelp) נעים יחד עם הגלים. החלק השקוע של הקרחונים היה בצבע טורקיז, שהתכהה לעומק. המוני גורים של דובי ים שחו וטיפסו על קרחונים קטנים. הכול רחש פעילות וחיים.

התעוררתי לקול חבטה כשקרחון צף במשקל של כ-20 טון התחכך בספינה. 30 בינואר. ג'רום הסביר לנו שצריך להתרגל לישון גם לקול החבטות, שרק ילכו ויגברו ככל שנדרים ומספר הקרחונים יעלה. הרוחות התחזקו מעט, והמפרץ נראה דרמטי. קרני שמש בודדות האירו את הקרחונים שבפתח המפרץ, והאופק נצבע באפור כהה. מרבית האלבטרוסים העשונים (Sooty Albatross) יצאו להביא אוכל, והגוזלים נותרו בקינים במדרונות המכתרים את המפרץ. כשירדנו לחוף עם הדוגית, חילק לנו ג'רום מקלות הליכה, כדי להרחיק באמצעותם את דובי הים התוקפניים. הדובונים הגורים נראו מתוקים, אך האימהות היו אגרסיביות.

קטי חגגה את העגינה בהכנת ארוחות משובחות. בערב שבו הגענו היו אלה צלעות כבש עם ירקות מבושלים, פירה מוקרם, סלט ויין אדום. לקינוח אכלנו תאנים בסירופ. למחרת הכינה קטי כרוב מבושל ואפוי עם קותלי חזיר, בנוסף לתפוחי אדמה וגזר מרוסק. מעדן נוסף היה סלט ירוק מעלי שן-הארי (Dandelion). במהלך ההפלגה באיי ג'ורג'יה הדרומית, ג'רום, קטי או הלן ירדו לקטוף את העלים הטריים. קטי הכינה לסלט רוטב משמן זית, חומץ בלסמי, מעט חרדל, מלח ופלפל, חתיכות קטנות של קוטלי חזיר וקרטונים. מעדנים לחיך.

אנחנו הכנו את ארוחות הבוקר. משנגמר המיזלי, הפליאו החבר'ה בהכנת לחם-פיצה בתנור. קטי הכינה לנו כל יום סלטים קרים לארוחת צהרים, וג'רום – ארוחה חמה בערב. התענגנו מהיכולות הקולינריות של קטי וג'רום. למרות התנאים המגבילים, במהלך 43 ימי ההפלגה אכלנו כל ערב משהו שונה. הארוחות היו טעימות, מלוות תמיד בין מעולה. דנדן הביא לימונצ'לו שאמו האיטלקייה הכינה. נהגנו לדוג קרח שקוף ממים מתוקים, אותו גרסנו בקערה. דנדן שפך לקערה את הלימונצ'לו, והוסיף פלחי לימון. המשקה היה מעולה.

היכולת לעגון, לרדת לחוף ולישון במפרצים, הרגיעה את כולם, ואופק ואשל חזרו להתנהג כילדות. מצוידות בקלטות של סרטים מצוירים הן צפו בהם שוב ושוב. כמעריצה של סרטי וולט דיסני, למדתי בע"פ את 101 דלמטים, ספר הג'ונגל, דמבו הפילון המעופף, וחיות החיות.

למחרת, 31 בינואר, הפלגנו דרומה לאורכו של הצד הצפון-מזרחי של האי ג'ורג'יה הדרומית, ועברנו בין קרחונים צפים מרשימים. צפינו במושבת פינגווין זהוב-ציצית (Macaroni Penguins), ומצעד הפינגווינים שירדו ועלו מהים הסוער.

זוג פינגווין זהוב-ציצית במפרץ אלסאול:



עגנו במפרץ האיים (Bay of Isles) ליד מישור סליסבורי (Salisbury Plain), מישור עמוס עשרות אלפי פינגווינים מלכותיים. מזג האוויר היה קודר וגשום, ורק לעת ערב נראה חריץ בצד המערבי, ממנו חדרו קרני שקיעה אדומות. המראה היה דרמטי.

1 בפברואר, יצאנו לביקור במושבה הענקית של הפינגווינים המלכותיים במישור סליסבורי. הירידה לחוף בדוגית הושפעה ממבנה החוף והגלים. החוף במישור סליסבורי היה חולי, אולם הרוח, אשר יצרה גלים, גרמה לכולנו להירטב במי הים, בירידה מהדוגית ובעלייה אליה. עמדנו משתאים מול הכמות האנסופית של הפינגווינים המלכותיים.

מושבה אינסופית של פינגווין מלכותי במישור סליסבורי שבמפרץ האיים:



כיוון שלפינגווינים המלכותיים יש גוזל בודד כל שנה וחצי, במושבה נראו פינגווינים דוגרים, וגוזלים המשילים את הפרווה המחממת ומתכוננים לנדידה הראשונה. פה ושם נצפו חמסנים המצפים לחטוף ביצה או גוזל שיוזנחו. על החוף רבצו פזורים מספר פילי ים וגורים של דובי ים.

המשכנו להפליג בתוך מפרץ האיים אל Prion Islet. בירידה לחוף קידמו אותנו פינגווינים מלכותיים ופינגווין לבן-אוזן, המוני דובי ים וכמה פילי ים. עלינו בערוץ הנחל שהוא נקי יחסית מחיות לעבר קינים של יסעורי ענק, אלבטרוס נודד, וחמסני פוקלנד. מחזור הרבייה של האלבטרוסים הוא של שנתיים, וכך צפינו באלבטרוסים הדוגרים על ביצה מחד, וזוגות העוסקים בחיזור מאידך. החיזור נראה כמו ריקוד רומנטי. השקת מקורים מצד לצד, ושיא מרשים בו הזכר פורש את כנפיו הענקיות ברוחב של יותר משלושה מטרים מקצה לקצה. האלבטרוס הנודד זקוק לרוחות העזות של ג'ורג'יה הדרומית כדי להצליח להמריא, כמו כלי טיס.

המחשבה על ביצה יחידה בכל שנה וחצי או שנתיים, יחד עם הסטטיסטיקה הנמוכה של שרידות הגוזלים, הציפה בי שוב תחושות חזקות של חיים שבריריים. הרגשתי שאין לי זכות להתקרב אל העופות ולהפריע לחיי השגרה. דנדן טען שאם האלבטרוסים המשיכו בריקוד החיזור כשהיינו לידם, סימן שלא הפרענו להם. היה לי קשה לקבל את זה. כשאחד מאיתנו התקרב להורה דוגר וגרם להורה לברוח, עלול היה להגיח חמסן שיגזול את הביצה, או אולי הביצה תתקרר והגוזל שבתוכה ימות. היכולת להתפרץ לחיים הפראיים בג'ורג'יה הדרומית, לראות איך הפינגווין המלכותי והאלבטרוס הדוגרים מאוימים על ידינו, לעתים בלי שנשים לב, הטרידה אותי מאד. יותר מכך הציקו לי החוקרים המתערבים בגסות בחיי החיות בשם המחקר, כגון ע"י שקילת גוזלים לפני ואחרי האכלתם.

תחנות ציד לווייתנים נטושות

המשכנו בהפלגה דרומה ונכנסנו לעגון במפרץ הנסיך אולב (Prince Olav Harbour), במזח של תחנת ציד הלווייתנים הנטושה. בתחנה ערימות פסולת של פלדה, מבנים ומיכלים נטושים. היה זה מראה סוראליסטי של המוני דובי ים רובצים בניחותא בינות ההריסות. בתוך המבנים שכבו שרועים פילי ים.

פיל ים דרומי בתחנת ציד לווייתנים נטושה במפרץ הנסיך אולב:



לדובים שתי שכבות של שיער: שיער קצר השומר על חום הגוף, ושערות ארוכות המגינות על השיער הקצר, וגם משפרות את האווירודינמיות של הדובים בשחייה, בכך שמחליקות את פני הגוף.

אוכלוסיית דובי הים בג'ורג'יה הדרומית מרשימה במיוחד לאור העובדה שהחל מהמאה השמונה עשרה צדו את דובי הים בשל פרוותם הרכה במיוחד, עד שכמעט נכחדו.

בתחילת המאה העשרים החל ציד של לווייתנים, שפסק אחרי כששים שנה, כאשר מצד אחד העולם עבר ליצור כימי של שמן פרפין, ומצד שני חוסלה אוכלוסיית הלווייתנים בקרבת החוף, והציד בלב ים לא היה כלכלי. ג'ורג'יה הדרומית מלאה בתחנות ציד לווייתנים נטושות. הלווייתנים, ובעיקר האורקה (Killer Whale), היו טורפי הדובים. כשאוכלוסיית הלווייתנים התדלדלה מחד, ומאידך הפסיק ציד דובי הים, אוכלוסיית הדובים החלה להתאושש, ובשנת 2004 הגיעה לשלושה וחצי מיליון בערך. כיום אין לדובי הים אויבים, והתוקפנות של הזכרים משמשת לשמירה טריטוריאלית על ההרמון. כמו פילי הים, גם דובי הים פוליגמיים, ומשתלטים על הרמון נקבות. כל נקבה ממליטה גור אחד בשנה. אולם בעוד פילי הים יונקים כשלושה שבועות, גורי דובי הים הדרומיים יונקים כחצי שנה, והחופים מלאים במשפחות של זכר עם מספר נקבות, וגורים קטנטנים המתרוצצים סביב.

ב-2 בפברואר, אחרי שינה רגועה במיוחד כשאנו קשורים למזח, המשכנו בהפלגה דרומה, ועברנו קרחון הנשבר לים בקיר מרשים, Fortuna Glacier. נכנסו למפרץ Fortuna Bay, והחבר'ה ירדו כדי לחצות רגלית את הרכס לעבר המפרץ הבא Stromness Bay, אליו הגיע שקלטון בסוף מסע ההישרדות. היה קר, רוח עזה נשבה, הגשם לא הפסיק לרדת, ואני בחרתי להישאר בספינה ולהשלים את הכתיבה של יומן זה.

במהלך השיט הקצר דרומה למפרץ הבא, טלטלו רוחות חזקות את היכטה לצדדים. עבורי היה זה קטע הפלגה קשה. החבר'ה הגיעו לתחנת Stromness קפואים. בתחנה הסתובבו איילי צפון. ג'רום ירד לאי חמוש ברובה ציד, ותוך דקות צד אייל. הוא פשט את עור האייל בדקות ספורות, והביא אותו לספינה. ג'רום גם מילא דלק עבור הדוגית ממילכל שהיה באחד המבנים. לטענתו, הציד הרב והדלק שנותרו בתחנות הם כמו פיל לבן, ששינועו צפונה אינו כלכלי, ולכן לפחות הוא צורך את מה שנותר בתחנה.

המשכנו בהפלגה דרומה אל מפרץ הוסוויק (Husvik Harbour), שם נקשרנו למזח הישן והרקוב של תחנת ציד לווייתנים נטושה. קורות העץ הרקובים במזח קרסו תחת רגליו של אורן (לאורן שלום). מבוהלים ממה שראינו הקפדנו ללכת רק על צינורות הפלדה. קורמורנים כחולי עיניים (להם שמות שונים: South Georgia Shag, Blue-eyed, Imperial Cormorant) קיננו בקצה המזח.

דיון (Dion), בנו הבכור של ג'רום, קפץ אלינו לביקור בערב. הוא שימש כקברניט יכטת מחקר שעסקה בספירה של אלבטרוסים, ובה הייתה גם אמו, סאלי (Sally). במזח עגנה יכטה נוספת של סקוטי שחקר את הקרחונים מטעם ארגון בארה"ב.

ב-3 בפברואר בבוקר, ג'רום נכנס לאחד המפרצונים בקצה המזרחי של מפרץ הוסוויק, שם ירדנו מהיכטה וחצינו רגלית דרומה אל Jason Harbour, אשר בקצה המפרץ המערבי של קומברלנד (Cumberland West Bay). ג'רום צייד אותנו במכשירי קשר ניידים. בדרך נגלו לעינינו נופים פראיים של מישורים ירוקים וצהובים, בהם רעו עדרים של איילי צפון. המישורים היו מוקפים בהרים חומים כהים, מעוטרים בשלוגיות, פסגותיהם עוטות קרח, וקרחונים תלויים ביניהם. האחו היה רווי מים, והיה עלינו לחצות פלגי מים רבים. המגפיים שלי לא היו מספיק גבוהות, ויעקב החסון העביר אותי על גבו. טניה שקעה בפלג מוסווה בטחבים, וכמעט שאיבדה מגף. התחושה הייתה כמו הליכה על מזרן מים. קפיצות על מצע הטחב הירוק יצרו גלים. חצינו רכס, משבי רוח חזקים מאד דחפו אותנו, ובירידה התלולה חשתי חוסר שליטה. התרגשנו מהמראה כשלעינינו נגלתה היכטה בתוך מפרץ ג'ייסון שלמרגלותינו. כשירדנו לחוף גילינו להפתעתנו דובי ים בודדים בלבד. ג'רום הסביר שהדובים החלו להתרבות מחדש בצפון ג'ורג'יה הדרומית, הם מתפשטים דרומה, אולם מספרם הנוכחי בדרום קטן בהרבה, והם נמצאים בעיקר קרוב לים ולא במפרצים פנימיים.

בבוקר ה-4 בפברואר הפלגנו לקצה המפרץ המערבי של קומברלנד, לתצפית על קרחון Neumayer. ג'רום התקרב עם היכטה אל הקרחון המרשים בצבעיו ובתצורת הקרח שלו. לפתע ניתק מהיכטה אחד הפגושים (מצוף המגן על הספינה, fender). בהפלגה ליד קרחונים לפגושים יש תפקיד חשוב, וג'רום לא וויתר עליו. הלן ירדה עם הדוגית והחזירה את הפגוש שנסחף קרוב מאד לקרחון.

קצה קרחון ענק במפרץ המזרחי של קומברלנד:



בפתח המפרץ המזרחי של קומברלנד (Cumberland East Bay) פרשנו רשת דיג, והמשכנו בהפלגה אל King Edward Cove. פט (Pat), קצין הדיג של ג'ורג'יה הדרומית, עלה על היכטה, החתים את הדרכונים של מי שרצה מזכרת (לא חובה), וחילק חומר הסברה על ג'ורג'יה הדרומית.

בג'ורג'יה הדרומית אין תושבים קבועים. בשתי נקודות בלבד מתגוררים חוקרים זמניים: באי הציפורים (Bird Island) וב-King Edward Cove, והם באים לתקופה של כמה חודשים בקיץ עד למקסימום של שנתיים. רק פט ואשתו שרה, האחראית על משרד הדואר במקום, נמצאים ב-King Edward Cove כבר שניים-עשר שנים, אך לא ברצף. בכל שנה הם חוזרים לבריטניה לחמישה חודשים, לבקר את המשפחה והחברים. בעת חופשתם השנה, קן (Ken) מבריטניה החליף את פט, ואן (Ann) מניו זילנד החליפה את שרה.

פט סיפר שעיקר ההכנסה של ג'ורג'יה הדרומית היא מרישיונות דיג. ההכנסה מתיירים היא פחות מאחוז אחד (ג'רום שילם אגרה של £60 לתייר, ועוד £50 עבור היכטה). באותה שנה ביקרו באי ג'ורג'יה הדרומית שש יכטות, מתוכן רק שתיים עם תיירים והשאר עם חוקרים. ארבעה מהביקורים היו ביכטה של ג'רום, אחד של בנו ואשתו לשעבר, ואחד של החוקר הסקוטי שאת היכטה שלו פגשנו במזח במפרץ הושוויק. סה"כ מבקרים באי בשנה כ-4,000 תיירים באניות תיור גדולות.

פיטר ואן עלו ליכטה לקבל אותנו, וסיפרו חדשות מרעישות על שריפה באחד האיים של ג'רום. יכטה איטלקית נראתה נוטשת את האי, אחרי שנסועיה עלו על האי ללא בקשת רשות, גרמו לשרפה תוך כדי הבערת ברביקיו, ובמקום לדווח ברחו מהמקום. האי, המכוסה כבול, המשיך לבעור ימים רבים. המקרה הועבר לחקירת המשטרה.

במפרץ המזרחי של קומברלנד נמצאת תחנת ציד הלווייתנים הנטושה גריטוויקן (Grytviken Whale Station), הנמצאת בשלבים מתקדמים של ניקוי הפלדה. לניקוי התחנה יש משמעות היסטורית, זיכרונות מאנשים שעבדו קשה מאד, בענף שהיה משמעותי עבור אירופה. אחת הבעיות הבלתי צפויות בהן נתקלו בתהליך הניקוי, היא פינוי מאגרים אדירים של שמן מסוגים שונים כולל שמן לווייתנים, שמן מכונות ועוד, לא רק במכלים הענקיים אלא גם במאגרים תת-קרקעיים עצומים. פינוי השמן יקר מאד, הרבה יותר מערכו, ולכן השמן נשאר במאגרים, כפי שכתבתי קודם, כמו פיל לבן.

במוזיאון עשיר ומעניין במקום ניתן למצוא תמונות, מוצגים ותיאורים מההיסטוריה של איי ג'ורג'יה הדרומית, עם דגש על הסיפור המרתק של שקלטון. כאשר שקלטון יצא למסעו בשנת 1914 הוא עזר לביקור בתחנה זו, ומתחנה זו הוא הזעיק עזרה בסיום המסע בשנת 1916, כדי לאסוף את מרבית חברי משלחתו שנותרו באי הפילים. בשנת 1921 יצא שקלטון למסע נוסף להקפת ג'ורג'יה הדרומית. ב-5 בינואר 1922, כשהגיע אל תחנת ציד הלווייתנים גריטוויקן, שקלטון חש ברע. הרופא בדק אותו ומצא שהוא חולה לב, ושעתיים לאחר מכן שקלטון לקה בדום לב. בתחילה הוטסה גופתו של שקלטון אל Monte Video שבאורוגוואי לקבורה, אולם אלמנתו ביקשה להחזירה לאיי ג'ורג'יה הדרומית, והוא נקבר בבית הקברות בגריטוויקן. חברי המשלחת שלו הקימו אנדרטה לזכרו בקצה המפרץ.

בערב הזמינה אותנו קבוצת החוקרים במקום לבלות במועדון שלהם. החלונות הענקיים של המועדון צופים אל המפרץ, ובו ספריה עשירה. החל מאלבום התמונות בשחור לבן של Frank Hurley, הצלם במשלחת של שקלטון, אטלס העולם הענק של Times, ועד לעיתונים של לבוש וציוד המתאימים למקום כמו ג'ורג'יה הדרומית. במועדון פגשתי את הלן, פסלת שקיבלה אישור להקים פסל ענק של לווייתן בתחנת גריטוויקן, אשר למרבה האירוניה הייתה התחנה היחידה שעברה לפני כן תהליך ניקוי, ולכן לא נותר בה מספיק חומר גלם לפסל. הלן הייתה חייבת להשלים את עבודתה במהלך הקיץ שלאחר מכן. התכנית שלה הייתה להקים את הפסל מחוץ לתחנה – כדי לסמל את התחדשות הלווייתנים, במבנה של קשת – כדי שיבלוט בנוף, ומוגבה – כדי שלא יטפסו עליו פילי הים ודובי הים. בעת ביקורנו היא סיימה להכין דגם של לווייתן תינוק, והתכוננה להציגו בפני המושל, כדי לקבל אישור לעבודתה.

חדשות נוספות ששמענו היו על אניית תיור שיצאה מצ'ילה ועקפה אותנו ליד מגדלי "סלעי הקורמורן" כשהגענו לג'ורג'יה הדרומית. כשהאנייה ניסתה לעקוף את אחד הקרחונים הצפים, היא עלתה על שרטון, נוצר חריץ עמוק בדפנות האנייה, והיא נטתה על צידה. האסוציאציה המידית שעלתה אצל כולם הייתה של הטיטניק. האנייה הצליחה להגיע לתחנת ציד הלווייתנים גריטוויקן, שם ביטנו את החורים, אולם חברת הביטוח אילצה אותם לעצור את ההפלגה ולחזור לצ'ילה.

את ה-5 בפברואר בילינו במפרץ המזרחי של קומברלנד. בבוקר חזרנו אל רשת הדיג ומצאנו בה ששה דגי Nototenina ממשפחת ה-Antarctic rockcod, ועוד מקרל דג קרח.

התקרבו אל Nordenskjöld Glacier שהוא הקרחון הרחב ביותר בג'ורג'יה הדרומית, רוחבו חמישה קילומטרים. כשהתקרבו אליו, במים צפו קרחונים גדולים, וג'ורם ניווט את היכטה בין שברי הקרח הצפופים. בדרכנו החוצה עגנו במפרץ קטן. עוד לפני שהבחנו, ג'ורם ירה מסיפון היאכטה באייל צפון נוסף, ירד לחוף, ותוך דקות חזר עם האייל פשוט עור. עלינו לתצפית על אלבטרוס עשון (Sooty Albatross). הסוטי קטן יותר מהאלבטרוס הנודד, ומקנן במצוקים. זכינו לצפות בבניית קן ובמעוף מרהיב ומתואם של כמה זוגות.

בערב, לכבוד יום הולדת ה-50, הכינו ג'ורם וקטי ארוחה חגיגית של פונדו מבשר אייל הצפון

שהתיישן ארבעה ימים על גבי סיפון היכטה (החוג האנטארקטי הוא מקרר אחד גדול). החדר נשאר מקושט בבלונים מחגיגת ימי ההולדת המאוחרת של אופק ואשל. השמפניה זרמה ולאחריה היין. החבר'ה הכינו מתנות, וג'רום גילף עבורי שן של דוב-ים בצורת פינגווין. מצב הרוח היה מרומם, אורן רקד עם קטי, איתמר הרקיד את הבטן, יעקב הביא שירונים, פצחנו בשיר, וקטי שאלה אם לשירים בישראל אין לחן.

מהמפרץ המערבי של קומברלנד דרומה

בבוקר ה-6 בפברואר הפלגנו דרומה אל מפרץ האוקיינוס (Ocean Harbour), ובו ספינה טרופה, בה קיננו קורמורנים כחולי עיניים. המראה היה סוריאליסטי של אנייה טרופה חלודה, מלאה בוך, עליה גדל סבך שיחים, ובתוכם קיננו עופות.

חזרנו צפונה לביקור במושבת פינגווין זהוב-ציצית במפרץ המושבה (Rookery Bay). בשעת אחר הצהרים הסתכלנו על הפינגווינים שעלו מהים, קיפצו אל הסלעים, ועלו בטור להאכלה ומנוחת לילה. בין הפינגווינים זהובי הציצית היו גם מספר פינגווינים מלכותיים שעצרו למנוחה.

טיפסנו על הר כדי לחצות ולרדת דרומה למפרץ קטן, Cobblers Cove, מוקף הרים, מימיו בצבע טורקיז והוא מעוטר בקרחונים. הטיולים הרגליים ממפרץ למפרץ היו מרהיבים, האוויר צח והנופים פראיים. היכטה הייתה אפופת עשן סיגריות שג'רום גלגל והדליק ברצף. היה כל כך לא הגיוני לחיות בתוך העשן, כשנמצאנו באזור הכי נקי בעולם מזיהום אוויר.

למחרת בבוקר, ה-7 בפברואר, הפלגנו אל מפרץ אנדרוס הקדוש (Saint Andrews Bay) אל מושבה ענקית של פינגווין מלכותי. נהנינו ממזג האוויר הכי יפה עד כה בג'ורג'יה הדרומית. השמש זרחה כמעט כל היום. לעת ערב צפינו בפינגווינים מלכותיים שעלו בגלים לחוף לכל רוחב המפרץ.

זוגות מתבודדים של פינגווינים היו עסוקים בהזדווגות. לאחר תנועות ומגע רך של צוואר בצוואר, הזכר שידל במגע כנף עדין את הנקבה, שנשכבה. הזכר נעמד מאחור, ובעדינות נשכב על הנקבה. במהלך ההזדווגות הם השיקו מקורים. לאחר מכן הזכר הזדקף בעדינות ונשאר ליד הנקבה השוכבת.

שקיעה איטית קסומה התחילה בשעה 21:30, והחשיך רק לקראת השעה 23:00. אור ראשון הפציע בשעה 3:00, הזריחה הייתה איטית, והשמש זרחה בשעה 7:00. ממערב זהר עדיין הירח המלא, ממזרח עלתה השמש, ועננים קישטו את השמים. שורה ארוכה של פינגווינים צעדה לקצה הצפוני של המפרץ, שם ירדה למים.

משך כל ביקורנו בג'ורג'יה הדרומית היו הטמפרטורות בין 3-5 מעלות, הרוחות היו חזקות אך כאלה שיכולנו לעמוד בהן, השמש יצאה לפרקי זמן קצרים, וגשם ירד רק לזמן קצר. טניה טענה שיש לה יכולת להשפיע על כוון הרוח. לטענתה הרוח לעולם תנשב בכוון של מצלמת הווידאו שלה. לכן כל שעליה לעשות הוא לכוון את המצלמה לכוון הרצוי.

ב-8 בפברואר הפלגנו לפינה הדרום-מזרחית של ג'ורג'יה הדרומית, אל מפרץ קופר (Copper Bay). ג'רום הסביר שכדי להגיע אל המושבה של פינגווין לבן-סנטר (Chinstrap Penguins) במפנה הדרומי של האי, יהיה עלינו להתמודד עם דובי ים מאד אגרסיביים. הלכנו בקבוצה. רק דנדן לא פחד, והציע לכולנו ללכת עם כמה אבנים ביד. הוא חבט ללא רחם בדובי הים במקלות הליכה, וזרק עליהם אבנים. לילך תמחה מה גורם לדובי הים בג'ורג'יה הדרומית להיות כל כך אגרסיביים, לעומת דובי הים בפוקלנד הבורחים מבני אדם, שהרי בעלי חיים טריטוריאליים אינם תוקפים בדרך כלל בעלי

חיים מסוג אחר.

מושבת הפינגווין לבן-סנטר הייתה צפופה מאד, והאדמה הבוצית הייתה אדומה מצואתם, שכן הם ניזונים מקריל. שמש שטפה את החוף החולי העגול, פילי ים רבצו בו, דובי ים השתעשעו, ומספר מינים של פינגווינים שהו על החוף: לבן-סנטר, מלכותי ולבן-אוזן. בים שטו יסעורים ענקיים, שחפים ושחפיות עמדו על סלעים שהזדקרו מהים. החבר'ה הרגישו לא בנוח לחזור בדרך שלצידה ניצבו הדובים האגרסיביים. הזעקנו את ג'רום במכשיר הקשר, וג'רום הגיע אלינו עם הדוגית ואסף אותנו חזרה ליכטה.

רק טניה הלכה לבדה, מתוך כוונה להקליט קולות של דובי ים. היא חזרה במצב טראומטי, וסיפרה על שלושה דובי ים מאיימים אשר דחקו אותה לעלות לראש סלע ולעמוד שם חסרת אונים, עד שעידן הגיע. המשכנו ללינה מוגנת בתוך מפרץ מאורן, Larsen Harbour.

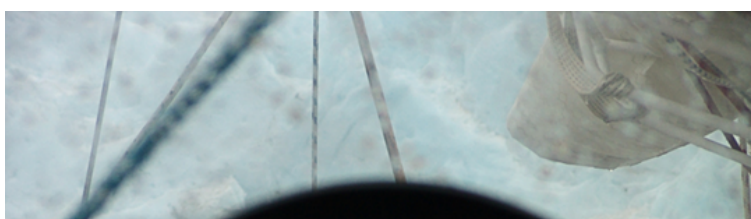
ב-9 בפברואר, התעוררנו לזריחה נפלאה ואל שמים כחולים בתוך הקניון הצר. ירדנו לחוף כדי לעלות אל נקודה המשקיפה אל מפרץ לרסן (Larsen Harbour) מדרום, ואל פיורד דריגלסקי (Drygalski Fjord) מצפון-מזרח. טיפסנו על סלעים וחצינו קרחונים. הסלעים נטפו מי הפשרת שלגים וקרחונים. היה יום חם, הטמפרטורה הגיעה ל-20 מעלות. ג'רום טען שהוא לא זוכר כזה מזג אוויר בנקודה דרומית זו של ג'ורג'יה הדרומית. הנוף שנגלה לעינינו היה מרהיב:



כשחזרנו, ג'רום וקטי הכינו ברביקיו על הסיפון מנקניקיות צ'וריסוס, צלעות כבש ובשר אייל הצפון. בירה וסלטים השלימו את הארוחה הטעימה. החום המס שלג שחשף קרחונים. בערב החלו לנשב רוחות, שהפכו למזג אוויר סוער. בוקרו של ה-10 בפברואר היה שונה לחלוטין: אפור, גשום, עם רוחות עזות.

הפלגנו אל מפרץ סמאלנד (Smaaland Cove) במזג אוויר סוער, ועגנו במפרץ קטן ומוגן, סמוך לקרחון. הטמפרטורה הייתה 16 מעלות, והחום העניק לנו מספר התמוטטויות של חלקי קרחון ברעם מתגלגל. עם שקיעה יצאה השמש לזמן קצר, והאירה את הסלעים באור כתום חזק. הברומטר צנח במהירות של 3 מיליברים בשעה, והגיע ל-980 מיליברים. הבנו שצפוי לנו מזג אוויר קשה. נהנינו מארוחה משובחת של קלמרי ופולנטה. צפינו בסרט DVD ממסכו המרצד של המחשב הנייד של ג'רום, שבמהלכו הלכתי לישון. התעוררתי בלילה מטלטולי היכטה ברוח שהתגברה, עד שהמחוג במד המהירות עמד על 78 קשר. מד המהירות הרוח לא יכול לעלות יותר, אך ניתן היה לחוש איך כל משב הולך ומתגבר. הילדות התעוררו, צעקו ובכו, גשם החל לרדת והטמפרטורות צנחו. היכטה הסתחררה במערבולת הרוח שנוצרה במפרץ.

בבוקר ה-11 בפברואר ג'רום הסביר לי שהרוח מטפסת בהרים, וגולשת לעבר המפרץ במהירות כמעט כפולה. בתוך המפרץ הרוח שינתה כוונים. היכטה נגררה עם העוגן והתקרבה לקרחון. ג'רום החליט להרים עוגן, הלין, קטי ודנדן יצאו להילחם באצות שנתפסו בשרשרת ובעוגן (תמונה להלן).



בחוץ נמדדו שתי מעלות ונשבה רוח עזה. הלן הייתה ללא כפפות, כדי לחוש את מה שהיא עושה. דנדן הרגיש שטיפות הגשם מנסרות את פניו. כאשר התגברו משבי הרוח, ניתן היה להבחין בגלים של זרזיפי מים מעל הים, שפשטו במהירות. הקצף בקצות גלי הים התגבר, והיכטה התחילה להסתחרר. כשהמשב התגבר היכטה נטתה על צידה, והמים שטפו את צדו של הסיפון. ג'רום סיפר שפעמיים-שלוש בחודש יש כזה מזג אוויר.

ג'רום הפליג למרכז המפרץ, השאיר את המנוע עובד, ושמר שהיכטה לא תתקרב לשוליים. כל היום סבבנו בעיגולים במפרץ, מחכים שהרוח תירגע. לעת ערב ירדו המשבים ל-30 קשר, הברומטר התחיל לעלות בקצב של 3 מיליברים בשעה, והטלנו עוגן. בסתר ליבנו קיוונו שלמחרת יהיה מזג אוויר שיאפשר לנו לרדת לחוף לחוש קרקע מוצקה לפני ההפלגה לאנטארקטיקה. אופטימיות מילאה אותי בשעה 3:30 לפנות בוקר, כשהירח התגלה.

אנטארקטיקה

ההפלגה לאנטארקטיקה

בוקר יום חמישי ה-12 בפברואר היה אפור וגשום. הלחץ הברומטרי עלה ל-1,013 מיליברים, והרוח נחלשה יחסית ליום הקודם. אי-אפשר היה לרדת לחוף, והחלנו בהכנות לקראת ההפלגה לכיוון אנטארקטיקה. אוכל הועבר מחדרי האחסון שבחרטום אל הרצפה הצפה במטבח ובמסדרון, ותחת המושבים בחדר האורחים. העברנו את ערימת נעלי ההליכה, בהן השתמשנו בטיולים הרגילים באיי ג'ורג'יה הדרומית, מחדר הפיקוד אל חדרי האחסון שבחרטום. כולם סידרו את החפצים האישיים במגירות ובארונות, והכנו את תיק ההישרדות. כל יום בשעה 20:00 הגיע שדר בפקס ובו תחזית מזג האוויר. ג'רום בדק את התחזית הצפויה וגילה שיום לפני כן, כשהסתחררנו במפרץ, נשבה רוח של 55 קשר בים הפתוח. התחזית לימים הקרובים הייתה של רוחות חזקות.

ג'רום טען שיש לנו מזל שניתן היה לצאת להפלגה באותו היום, משום שהוא לא היה יוצא להפלגה למחרת, שהיה יום ששי ה-13 בחודש. יצאנו אל ים וודל (Weddell Sea), בקטע אותו הפליג שקלטון בסירת ההצלה בכיוון המנוגד, ווהיטלטלנו ברוח של כ-30 קשר. הרמנו את המפרש המרכזי וחלק מהחלוץ. הפלגנו עם מנוע, משום שהרוח הייתה חזקה מדי ובכונן הלא רצוי. במהלך ההפלגה הזזנו את השעון אחורה משך שלושה ימים, שעה בכל פעם, עד שחזרנו לזמן פוקלנד (GMT-3).

בגלל ריבוי הקרחונים הצפים, אי-אפשר היה להשאיר את ההגה לטייס האוטומטי. כפי שצינתי בפרק הקודם, הרדארים אינם מתריעים על קרחונים שגודלם קטן מגודל היכטה. בלילה ג'רום הדליק פנס רב עצמה, אשר האיר את הנתיב, והתווכן שאחז בהגה נדרש לגלות ערנות מלאה. באנטארקטיקה אין מקום לטעויות, התנגשות בקרחון צף יכולה להיות קטלנית.

חזרתי לעלעל בספריה האינסופית שביכטה. מספר [ספרים המתארים את מסעותיו של ג'רום](#) עם חברו ג'רארד ביכטה Damien אשר טבעה בעת גרידה, וביכטה Damien II. ההפלגות סביב העולם כללו הפלגה צפונה מאיי פוקלנד דרך איי ג'ורג'יה הדרומית, לאורך דרום אמריקה, חצית האוקיינוס האטלנטי לצרפת, דרך תעלת למאנש, לשפיצברגן בנורבגיה. משם ג'רום הפליג דרומה משפיצברגן דרך איסלנד, גרינלנד, קנדה, ארה"ב, פורטו ריקו, גינאה הצרפתית, ברזיל אל כף הורן. הפלגה אחרת הייתה סביב אנטארקטיקה מאיי פוקלנד אל ג'ורג'יה הדרומית, דרום אפריקה, חציית האוקיינוס ההודי אל טסמניה, אוסטרליה, חציית האוקיינוס השקט דרך טהיטי, חצי האי

אנטארקטיקה, וחזרה לאיי פוקלנד דרך ג'ורג'יה הדרומית.

באחת ההפלגות שהה ג'רום עם משפחתו שנה בקרח האנטארקטי. שאלתי את ג'רום כיצד נמנע בחורף ממצב שהקרח ידחס את היכטה וימחץ אותה (כמו שקרה לאניה של שקלטון). ג'רום הסביר לי שכדי להישאר בקרח דרוש שוקע (Keel) עגול. במצב זה כשהים קופא, הקרח מרים את היכטה, והיא נוטה על צידה על גבי הקרח.

באזור האנטארקטי אין נמלים או תחנות שרות עם יכולת להצטייד, כמו בהפלגה במקומות אחרים בעולם. כל קברניט חייב לדאוג לספינתו, ומכיוון שכולם דחוקים, לא מקובל לבקש פריטי ציוד האחד מהשני. אחת הבעיות הקשות היא האשפה. ג'רום הנחה אותנו לזרוק בלב ים את שאריות האוכל. את בקבוקי הזכוכית ניפצנו, כולל תחתית הבקבוק (כדי שלא ילכדו בעלי חיים בבקבוק), וזרקנו בלב ים. את כל האשפה האחרת דחסנו. אין מקום לרוקן אשפה במהלך ההפלגה. הכלל הוא: כל מה שמכניסים לאזור יש להוציא מהאזור.

אין איסורים מנהלתיים לטיול באזור האנטארקטי: אין מטבע מקומי, לא נחוצה אשרת כניסה, אין הקצבה של זמן, אין מכס, אין שלטונות הגירה, אין נהלים רשמיים, אין משטרה, אין צבא, ואין שופט. ג'רום וסאלי פרסמו ספר עם המלצות להתנהגות בטבע וביקור בתחנות המחקר. למשל, מחסנים המסומנים בבמבוק או רוג'ום אבנים, משמשים לשעת חרום, ואין לגעת בהם.

למחרת, לעת ערב, השתנה כוון הרוח לרוח צפונית, אשר הטתה את היכטה על צידה השמאלי. היטלטלנו מעלה ומטה כשאנו נוטים על הצד. הישנים בצידה הימני של היכטה (כמוני) הרגישו כאילו עומדים ליפול מהדרגש. ג'רום חיזק את הערסל שלי, והכנסתי את כל הבגדים שלי בין הדרגש לערסל כדי שלא תהיה לי תחושה שאני נופלת.

למחרת, ב-14 בפברואר הרגשתי נורא, ומחלת הים התישה אותי. גיליתי שהמדבקה שדנדן נתן לי, והדבקתי מאחורי האוזן, לא הייתה שם, כנראה נפלה כשהתקלחתי. לא היה לי כוח לקום לשתות, והתוצאה לא אחרה לבוא: ביום שלמחרת התייבשתי, הראש התפוצץ מכאבים, סבלתי בחילות. ג'רום קיבל החלטה לפנות דרומה לכוון South Orkney Islands משתי סיבות: האחת – מנוחה, כי כולם הרגישו נורא, והשנייה – להיות במפנה שונה כלפי הרוח. אנחנו, שרצינו לשחזר רק קטע זה ממסעו של שקלטון, נשברנו אחרי שלושה ימים. הרהרנו בהערכה על שקלטון וחמשת אנשיו אשר היטלטלו בספינת ההצלה James Caird מאי הפילים לג'ורג'יה הדרומית משך 17 ימים, בים חורפי הרבה יותר קשה ממה שאנחנו חוונו.

פילסנו את דרכנו באיטיות בין הקרחונים הצפים. פנס חזק האיר בלילה את הדרך. ב-15 בפברואר עצרנו ב-Ellefsen Harbour אשר נמצא בין שלושה איים: Powell, Michelson and Christoffersen, כולם חלק מ-South Orkney Islands. על החוף ב-Powell Island היו מוטלים מתים עשרות גוזלי פינגווין לבן-סנטר שאך סיומו להשיל את פלומת הנוצות. ג'רום הסביר שכנראה ההורים נאלצו לשחות רחוק כדי למצוא אוכל, אולם מכיוון שלא היו מצליחים לחזור עם אוכל בקיבתם עבור הגוזלים, ההורים נטשו אותם. עולם אכזר.

ירדנו לסיבוב קצר על קרקע יציבה. אחרי ארוחת צהרים ומנוחה קלה המשכנו בהפלגה. צפיפות הקרחונים אילצה אותנו להפליג צפונה, אחר כך מערבה, ורק למחרת התחלנו להדרים. כל ה-16 בפברואר עבר בהפלגה, כשהחבר'ה מתאוששים.

אי הפילים

בשעה 6:30 בבוקר ה-17 בפברואר הראות הייתה מצוינת, ויכולנו להבחין ממרחק באי הפילים. בים צפו יותר ויותר קרחונים, חלקם ענקיים. צבע הקרחונים השתנה מלבן בוהק לגוני כחול נפלאים, ועד לגוש קרח ירוק. בדרך פגשנו מספר לווייתנים מצויים (Fin Whales) אשר שחו מסביבנו. דובים נח על קרחון צף, וכשהתקרבו לאי הפילים – פינגווינים עמדו על הקרחונים הצפים.

עצרנו במפרץ שבו שהו אנשיו של שקלטון ארבעה חודשים. הצ'יליאנים הקימו שם אנדרטה לרב החובל אשר חילץ אותם לבסוף ב-30 באוגוסט 1916. למפרץ אין כמעט חוף, והוא עמוס בפינגווין לבן-סנטר ובדובי ים. הלין לימדה אותי למחוא כפיים בצורה נמרצת כדי להבריח את דובי הים.

הטמפרטורה הייתה שתי מעלות, השמש הזורחת הטעתה, אך שלוש שכבות לבוש איכותי עשו עבודה טובה.

פינגווין לבן-סנטר מאכיל גוזל כשכיאונים (מתת סדרה חופמים) נוסק מעל, באי הפילים:



איי שטלנד הדרומיים

שטנו לעבר איי שטלנד הדרומיים (South Shetland Islands). ב-18 בפברואר (מזל טוב לאמיר, בני הצעיר, שחגג באותו יום יומולדת 23) הגענו אל תחנת המחקר אקו-נלסון (Eco-Nelson) שבאי נלסון (700 קילומטרים דרומית ל-Cape Horn). את התחנה הקים וניהל [ירוסלב פבליצ'ק](#)

([Jaroslav Pavliček](#)), צ'כי, אשר הדגיש שלתחנת המחקר אין שייכות מדינית או פוליטית (לעומת שאר "תחנות המחקר" שהן למעשה אחיזה מדינית). כשביקשנו בקשר רשות לעגון, ירוסלב שאל מהיכן אנחנו, וג'רום ענה לו שמישראל. כשירדנו לחוף, נדהמנו לראות את דגל ישראל מתנופף לכבודנו, ופבליצ'ק לבוש בחולצת טריקו ועליה דגל ישראל.

פבליצ'ק התמחה בהישרדות, ובתחנה התמקד בפסיכולוגיה של חיים בתנאים קיצוניים. הייתי מרותקת לשיחה עמו. בשנת 1989 הקים את התחנה, ושיכתב בה את ספר הכיס בנושא הישרדות שהוציא לראשונה בשנת 1987. עד לשנת 2015, כשפבליצ'ק היה בן 73, הוא חי בתחנתו כשלושה חודשים בשנה, וקיבל לתחנה מתנדבים עליהם קיבל המלצות מאנשים שהוא מכיר. המתנדבים שהו בתחנה בין חודש וחצי לשנה, והעלות הייתה 5,000 יורו, תמורת מגורים ומזון. את המבנים בתחנה בנה מפסולת שפלט הים, במפרץ שבו לא נערם קרח, ומשרעת הטמפרטורות היא בין 3° למינוס 11° צלזיוס. אליבא דפבליצ'ק, מיצרי דרייק סחופי הרוחות הם מקור עשיר לפסולת.

המטרה הייתה להקטין למינימום את טביעת כף הרגל האקולוגית באי. כל מתנדב יכול היה להביא לתחנה 8 ק"ג בלבד, מתוכם 5.5 ק"ג של פריטים מרשימה מוכנה, ורק 2.5 ק"ג של פריטים לפי בחירה אישית. את האשפה שיצרו לקחו המתנדבים אתם כשעזבו את התחנה. התחנה הייתה מצוידת בתנור ובכמה ספרים.

המתנדבים באי התבקשו לתעד את כל מה שהם עשו וכל מה שהם ראו. הם התבקשו שלא לבקר בתחנות הסמוכות, והיה עליהם להסתדר עם המינימום הנמצא בתחנה. פבליצ'ק סיפר שבמחקריו צפה באירועים של תנאים קיצוניים בהם הגברים היו בעלי סף סיבולת נמוכה ביותר, הנשים החזיקו מעמד טוב יותר, והילדים הסתדרו הטוב ביותר. עם זאת, הוא לא הסכים שתהיה בתחנה אישה יחידה או קבוצה של נשים. הוא ידע שאם הגברים בתחנות מסביב ידעו שיש אישה או נשים בתחנות הם יגיעו לשם, ויהרסו את המחקר העוסק בהישרדות.

את המים פבליצ'ק והמתנדבים אספו מאחד מהנחלים. מקלחת עשו בגשם, ללא שימוש בסבון, שמפו, אבקת כביסה או משחת שיניים. כלי האוכל הושרו עד שהיו נקיים. את הצואה הם אספו והשתמשו בה להסקה. לעתים פבליצ'ק דג, הכין סלט מאצות, בנוסף לאספקת מזון בסיסית מצ'ילה.

סדר היום בתחנה היה עמוס. השכמה בערך בשבע אחרי עשר שעות שינה, מינימום תשע. שעתיים לפני ארוחת בוקר היה צריך להפעיל את התחנה: להפעיל טורבינת הרוח, לבצע בדיקת קשר רדיו וכדומה. אחרי ארוחת בוקר היה צריך לצאת לסיור איטי, לתעד את מה שהים פלט והחיות הנצפות. אחר כך אספו המתנדבים את מה שהים פלט. הארוחה השנייה הייתה בין שבע לתשע בערב, ואחריה הלכו לישון.

פבליצ'ק ומתנדביו חיו בתנאי הישרדות, לא הייתה תקשורת בתחנה, פרט לקשר רדיו אשר שימש לחרום בלבד. פבליצ'ק סיפר שאסון ה-11 בספטמבר 2001 היה עבורו מעניין מאד, שכן צ'ילה עצרה את הטיסות, והמתנדב שהיה בתחנה לא הבין, במשך שלושה חודשים, מדוע לא באים להחליף אותו.

פבליצ'ק מתגורר עם משפחתו 100 קילומטרים דרומית לפראג. שלוש בנותיו היו בשנת 2004 בנות 22, 23 ו-9. בעבר עסק בחילוץ בהרים המושלגים של צ'כיה. בשנת 1980 היה חבר במשלחת הפולנית הראשונה שטיפסה לאוורסט בחורף. בשנת 1984 חצה את גרינלנד ב-41 ימים עם עוד שני חברים. בשנת 2002 הוזמן ע"י צה"ל ושהה חודשיים בישראל (מכאן הדגל והחולצה). [לפבליצ'ק יש אתר אינטרנט. בשנת 2017 רואיינתי ע"י עיתונאי ספרדי, ובכתבתו קראתי \(באמצעות Google Translate\) שביקורו האחרון של פבליצ'ק באקו נלוסון היה בשנת 2015, וכעת עומדים להרוס את](#)

התחנה מסיבות בטיחותיות.

אחרי שנפרדנו מפבליצ'ק חצינו את המיצר אל Maxwell Bay אשר ב-King George Island, לביקור בתחנת המחקר הרוסית Bellingshausen, בה שהו טניה ועידן חודשיים וחצי לפני יציאתנו להפלגה. במפרץ ממוקמות מספר תחנות מחקר השייכות לארגנטינה, קוריאה, סין, רוסיה, צ'ילה ואורוגוואי. התחנה הצ'יליאנית צבאית, וכל המבקרים משתמשים בטיסות ההרקולס אליה וממנה. חיי החברה במפרץ פעילים, כולם מתארחים אצל כולם, ובכל ערב מתקיים משתה באחת התחנות. המבנים של התחנה הרוסית, הצבועים אדום עז, מוגבהים, כדי לאפשר זרימה של רוחות מתחת לבנין, ובכך מונעים הערמות של שלג סביב הבניין. מנהל התחנה החתים לנו את הדרכונים למזכרת. באותו לילה עמדו מספר חברים לחזור לרוסיה, ואנחנו הוזמנו לארוחת פרידה חגיגית. אני חגגתי עם הפירות הטריים שהוגשו: תפוזים, תפוחים, מלון ומנגו.

בלילה ג'רום החליט לנצל את הים הרגוע, ויצאנו להפלגה בשעה 2:00 לפנות בוקר. ב-19 בפברואר בצהרים התקרבו אל אי התעתועים (Deception Island), מלווים בלווייתנים מצויים. לאי מבנה של בייגלה עם פתח צר, ובתוכו Port Foster. האי הוא הר געש פעיל, עם נביעות של מים חמים. פרטים בודדים של פינגווין לבן-אוזן הסתובבו בתוך המפרץ קרוב לפתח, אך לא בעומק המפרץ. ג'רום חשב שזה בגלל המים השקטים, שהם פחות עשירים בקריל, וכן כי הפינגווינים מעדיפים לשהות במים פתוחים וסוערים, שם קשה יותר לטרוף אותם. ג'רום סיפר על מושבות גדולות של פינגווין לבן-סנטר בחלק החיצוני של ההר, ולטענתו בד"כ מסתובב שם הטורף לובודון הסרטנים (Crabeater Seal).

היה קר, שתי מעלות, ושלג סמיך שירד חסם את שדה הראיה. התקדמנו צפונה בתוך המפרץ לאורך קרחון מכוסה באפר וולקני. יכולנו להבחין בתצורות נפלאות בגוונים של לבן ושחור. החול בחוף הצר היה בצבע חום אדמדם. עגנו ב-Pendulum Cove, והנועזים שבינינו (לא כולל אותי) רחצו בנביעות של המים החמים בקו החוף. אדים סמיכים עלו מהים, ולאורך החוף התהווה קצף. ביציאה ביקרנו בתחנת ציד לווייתנים נטושה.

בלילה הפלגנו דרומה לכוון חצי האי אנטארקטיקה.

דרומה במיצרי גרלצ'ה

ב-20 בפברואר, התעוררנו לשמש מלאה, שמים כחולים, ומראות מרהיבים. אנטארקטיקה, צחורה, בוהקת וקפואה. היבשת החמישית בגודלה מבין שבע היבשות על פני כדור הארץ והאחרונה שהתגלתה. אנטארקטיקה אינה דומה ליבשת אחרת, מרוחקת, עוינת, פראית, ויפה.

נכון לשנת 2004, 99.77% משטחה של אנטארקטיקה היה מכוסה קרח. כיסוי הקרח של אנטארקטיקה הכיל אז 70-85% מהמים בעולם, ו-90% מהקרח בעולם. לו נמס הקרח, היו עולים פני האוקיינוסים ב-60 עד 65 מטר ומטביעים את מרבית הערים הגדולות בעולם.

חודשיים אחרי היום הארוך ביותר (21 בדצמבר), נהנינו מזריחות ממושכות ושקיעות ארוכות, עם כשעתיים עד ארבע שעות חשיכה.

הפלגנו לתוך המראות הבוהקים של היבשת הלבנה, הקרחונים הצפים, וקרני השמש שעל המים. שברי הקרחונים ממים מתוקים בלטו בתצורות מעניינות, כשצבעם בגוונים של תכול עד שקוף. לעומתם, פני שברי הקרח של ים קפוא ממים מלוחים היו שטוחים, צבעם לבן, והטקסטורה שלהם

גבישית. בספרים מצאתי הגדרות של עשרות סוגי קרח.

האוויר הצלול והלובן מקשים על היכולת לאמוד את המרחק. היבשת שנראתה כה קרובה הייתה עדיין רחוקה עשרות קילומטרים. בגלל הראות המצוינת חשבנו שהיא קרובה, ושההרים אינם גבוהים. ממרחק כזה יש כבר השפעה לפניו העגולים של כדור הארץ. מה שנראה לנו כמו הרים נמוכים היו למעשה הרים המתנשאים לגובה של 6,000-7,000 מטרים. בעצם אנו ראינו רק את קצה ההרים, ולכן טעינו באומדן גובהם, אך הם שקעו באופק הנעלם.

הפלגנו בצדו המזרחי של Trinity Island, ונכנסנו אל מיצרי גרלצ'ה (Gerlache Strait). חצינו את Orléans Strait לעבר Davis Coast, ונכנסנו למפרץ ב-Seaplane Point. המפרץ תחום בקרחון, ומלא קרחונים צפים. על הקרחונים התחרדנו כלב-ים וודל וכלב-ים נמרי. התקרבו בתוך המפרץ אל הקרחון שמולנו, לחזות בגודל העצום. השמש החמה סיפקה לנו מפולות רבות. סדקים שהתרחבו ונפילה של גושי קרח קטנים התריעו על התמוטטות, ואז נפל גוש גדול ברעם אדיר, התיז רסיסים, ויצר גל. הגל ורסיסי המפולת התפשטו במפרץ. ג'רום התניע את היכטה כשנוצר גל נוסף במפולת גדולה, ויצא מהמפרץ. הוא הסביר לנו שמסוכן להישאר במפרץ בזמן התמוטטות, שכן גל גדול יכול לפגוע ביכטה.

ממרחק חשבתי שאנטארקטיקה הקפואה שקטה, דמיינתי דממת מוות. אולם נוכחתי שהרעש בה בלתי פוסק, וצריך להתרגל להירדם בקולות רועמים של התנגשויות והתנפצויות, קרח בקרח וקרח בספינה.

המשכנו דרומה, וליד חופי דנקו (Danco Coast) נכנסנו ללגונה סביב Sterneck Island. ג'רום הפליג באיטיות בינות שברי קרח, עד למושבה של פינגוויין לבן-אוזן, לידה חנינו ללילה. שברי קרחונים צפים התחככו בספינה בקולות חבטה רועמים והמשיכו לנוע בזרם. אבל אנחנו נרדמנו, מותשים אחרי לילות רצופים של הפלגה.

שבת, לפנות בוקר של ה-21 בפברואר, וההתנגשויות של קרחונים ביכטה נדמו. רק ג'רום התעורר בגלל השקט, וגילה שאנחנו מוקפים בקרחונים צפים גבוהים יותר מהיכטה, אחד מהם היה מונח מעל העוגן. היינו חייבים לזוז לפני שהקרחונים יסגרו עלינו. ג'רום התניע ונע קדימה ואחורה כדי להזיז את הקרחונים הצפים. עם הרבה סבלנות ועזרה של הלן וקטי, ג'רום הצליח לשחרר את העוגן, ופילס את הדרך באיטיות ובזהירות סביב האי אל הים הפתוח.

אנטארקטיקה היא יבשת תזזיתית. משתנה, קולנית, מלאת תנועה. כשהייתי בפוקלנד, מזג האוויר השתנה במהירות. כשהמשכתי לג'ורג'יה הדרומית, התווספו הקולות. כל הזמן שמעתי את קריאות הפינגווינים, בתוספת קולות פילי הים ודובי הים. באנטארקטיקה, מזג האוויר השתנה במהירות, קולות התמוטטות הקרחונים גברו על קולות הפינגווינים, והאדמה זזה. כמו להיות מחוץ למבנה בעת רעידת אדמה. מסביב הכול התמוטט והתגלגל. הקרחונים זזו בקביעות, ולא לכוון אחד.

ג'רום פעל מניסיונו העשיר. השטת היכטה, השטת הדוגית, בחירת נקודות עצירה, התרחקות מאזור מסוכן, רגישות לתזוזות הקרחונים. ימאים לא מנוסים בתנאים כאלה משאירים הכול למזל. לדעת ג'רום זה מה שקרה לשקלטון: מזל וכושר מנהיגות. לדעת ג'רום, שקלטון לא היה מנוסה בתנאים של אנטארקטיקה, ועשה טעויות רבות, ביניהן הפלגתו לאזור מועד לקיפאון עם אנייה ללא שוקע עגול, חוסר ידע בשימוש בכלבים, וחוסר ידע בהישרדות. לטענתו לרסן (Larsen) הנורווגי, אשר גם אנייתו נלכדה בקרח, שרד הרבה יותר טוב משקלטון. אנשיו של לרסן, שהיו מנותקים זמן קצר יותר, בנו מבנה מאבנים מתאים למגורים שנשמר עד היום, ואכלו היטב. הצוות של שקלטון לא בנה מבנה

מתאים למגורים למרות שהם שהו ארבעה חודשים בחורף, כאשר היו במקום אבנים מתאימות לבנייה. ביומנים כתבו אנשי שקלטון שראו בערב פינגווינים בחוף והחליטו שלמחרת יצודו מהם, אולם כשהתעוררו הפינגווינים, כמובן, כבר יצאו לים. הם לא הכירו את אורח החיים של הפינגווינים.

עננים אפורים נמוכים השרו חשיכה, וג'רום המשיך בהפלגה לכוון דרום-מערב לאורך חופי דנקו. נקשרנו ללילה אל אנייה טרופה בתוך מפרץ ב-Enterprise Island. ג'רום הוציא חוטי דיג וקרסים, החבר'ה הניחו פיתיונות משאריות בשר אייל הצפון שהיה על הסיפון, הטילו את חכותיהם ברווח שבין היכטה לאנייה הטרופה, ושלפו עשרים ושניים דגי Nototenia בגודל בינוני אחד אחרי השני. ג'רום הכין מהם מרק דגים.

בבוקרו של ה-22 בפברואר חוונו מראה מרתק. ג'רום הספיק להתרחק מעט מהאי, הים היה רגוע ובמד העומק ניתן היה לראות עושר של קריל. ג'רום ראה מרחוק אמא לווייתן ולווייתנן גדולי סנפיר (Humpback Whale) והפליג לכוונם. צפינו מלאי התפעלות במופע מרהיב של צלילות, הזדקרויות, התהפכיות על הגב, התנשפויות והנפות זנב. ללווייתן גדול הסנפיר זנב ייחודי המאפשר לזהות את הלווייתן, מעין טביעת אצבעות. הפנים והסנפירים הצדדיים של הלווייתן גדול סנפיר מעוטרים בטפילים, כגון צדפות. במקומות בהן נפלה צדפה נותר עיגול לבן בעור השחור. הסנפירים והבטן של הלווייתן בהירים, וקל לעקוב אחריו מתחת למים. ג'רום היכה בדפנות הספינה, והלווייתנים הגיבו לרעש, והתקרבו ליכטה. עתים הלווייתנן חיקה את אמא, ולעתים נדמה שהאמא שמרה עליו. האמא הייתה גדולה מאד, אורכה כ-13 מטרים. נהנינו מתאורה רכה ונפלאה של בוקר, השמש שבצבצה יצרה הילה סביב לעננים, והאירה כמה קרחונים בצבעים של לבן, אפור וכחול. במרחק ראינו כששה לווייתנים גדולי סנפיר שעלו, התנשפו, וצללו תוך שהם מכים בזנב על המים.

בהפלגה לאורך Nansen Island וב-Wilhelmina Bay ראינו פרטים נוספים. מספרם של הלווייתן גדול סנפיר ירד בתקופת ציד הלווייתנים ממאה אלף באזור האנטארקטי לשלושת אלפים.

גושי קרח צפים ליד האי בוס:



נכנסנו לתוך Errera Channel אל Cuverville Island בה מקננת מושבה גדולה של פינגוויין לבן-אוזן מוקפת בחמסנים תת-אנטארקטיים (Sub Antarctic Skua). שמעתי קולות וריחות מוכרים. הפינגווינים הצעירים שטרם השילו את הפלומה הרכה היו מוכתמים בבז אדום. הפלומה של הצעירים מאד מחממת אך גם סופגת לכלוך. שערם של הבוגרים צח הן משום שהוא סופג פחות לכלוך, והן משום שהוא נשטף במים. מתוך המעבר הגיחה אנייה ענקית ובה 350 תיירים. "רכבת" של דוגיות העבירה אנשים מהאנייה לחוף, כולם לבושים בתלבושת אדומה אחידה. לדפנות הדוגיות היו מחוברות משענות גב, וכשהגיעו לחוף, ירדו התיירים בסולם. ג'רום הסביר לנו שאניות התיירים מורידות מאה אנשים בעת ובעונה אחת, ואנו מיהרנו לברוח. נהיה עמוס באנטארקטיקה.

בבוקר ה-23 בפברואר המשכנו דרומה אל האי דנקו הסמוך, ובו בקתת מחקר בריטית. הבקתה משמשת כיום למחסה, וג'רום סיפר שעומדים לפנות אותה בסוף מרץ. נכנסנו לבקתה שמורה במצב מצוין. מצאנו בה עיתונים וספרות משנת 1950, שבועון משנת 1958 ובו תמונה של מלכת היופי שנבחרה. לא היה אבק. בקיץ 7-1996 שהתה בה משלחת מחקר ארגנטינאית באישור הבריטים. המדפים במטבח היו עמוסים באוכל, שגם אם פג תוקפו הוא נראה רענן, תודות לקור האנטארקטי. הבקתה הייתה מרווחת ונוחה.

בפתח מפרץ גן-עדן (Paradise Harbour) נמצאת תחנת מחקר צ'יליאנית המאוישת לעתים רחוקות בקיץ. התחנה ישנה והוקמה במקום בלתי אפשרי: בלב מושבה של פינגווינים, כולה מכוסה בבז עם צואה ושתן, והומה קולות בלתי פוסקים. לעומת הסלעים המזדקרים ישירות כלפי מעלה, כאן ישנה גבעה עם שלוחה שנכנסת לים. אין ספק שהמקום מאד נוח לגישה הן לבני אדם והן לפינגווינים. ג'רום מספר שהצ'יליאנים ניסו להרחיק את הפינגווינים ע"י פיצוץ דינמיט, אולם הפינגווינים לא וויתרו

והמשיכו לחזור לקנן במקום. הצ'ליאנים הפסידו ונטשו.

שקיעה במפרץ גן-עדן:



עגנו ליד תחנה ארגנטינאית שמאוישת לפעמים. ארגנטינאי שהושאר נגד רצונו לבלות חורף בתחנה, שרף את המבנה המרכזי, ופונה. סביב למבנים הסתובבו פינגווינים לבני אוזן. החבר'ה הורידו את המזחלת מהיכטה, וגלשו. אני הסתפקתי בגלישה בישיבה על השלג הרך. עוד יכטה הגיעה לעגון במפרצון לידינו. בלילה שמעתי התנגשויות של קרחונים צפים, וג'רום התעורר מספר פעמים והזיז את היכטה.

24 בפברואר, המשכנו דרומה, וחלפנו על פני עוד אניית תיירים ענקית. עברנו דרך תעלת למייר (Lemaire Channel), סבבנו אחורה סביב האי בוס (Booth Island), בינות גן של קרחונים צפים גדולים, ועצרנו ב-Port Charcot. באי מקננים פינגווינים לבן-אוזן, לבן-סנטר ואדלי (Adélie Penguins). ממש סמוך ליכטה צפינו במופע טרף אכזרי של לובודון הסרטנים. ראינו פרט כשקורמורן בפיו, נוטף דם. לובודון סרטנים אחר חטף פינגווין לבן-סנטר שניסה לטפס על הסלעים. הוא חבט בו במים כדי להסיר את הנוצות, ואז קרע ממנו חתיכות בשר. ג'רום ניווט את הספינה באופן שתמיד הייתה לחבר'ה עמדת צילום נוחה. אני ויתרתי על המופע האכזרי.

עגנו באחד המפרצים הסמוכים ללילה רגוע במיוחד. ירדנו לחוף לדיונת קרח, והשתעשענו במזחלת הפלסטיק. הקרח היה חלק, ונהנינו להחליק מטה. עם זאת החוויה הייתה מהולה בפחד כי לא ניתן היה לשלוט במזחלת, ופה ושם הזדקרו סלעים מאיימים.

מיצרי פנולה

ב-25 בפברואר נכנסנו אל מייצרי פנולה (Penola Strait). ג'רום ניווט את היכטה את קרחונים צפים גדולים לעומק מפרץ ביסקוצ'יה (Beascochea Bay). ג'רום מצא לנו קרחון צף גדול, ואנו ירדנו אליו דרך החרטום. הקרחון תקוע שם מספר שנים, והוא מצופה בשכבה עבה של שלג רך ומאד יבש.

הנקודה הדרומית ביותר אליה הגענו במסע הייתה בקו רוחב דרום $65^{\circ}29.869$ וקו אורך מערב $63^{\circ}54.726$.

החבר'ה על קרחון צף במפרץ ביסקוצ'יה:



בעודנו מתענגים על השמש הזורחת והמראות הצחים, התקרב קרחון בקוטר של כחמישה מטרים אל היכטה. הלן התניעה את היכטה, והחלה להתקדם תוך סיבוב ההגה, מתוך כוונה להתרחק מהקרחון. ג'רום שאג ושעט במעלה המדרגות, אל ההגה שבחדר העליון, ונטל אותו מידיה של הלן. הלן נפגעה מהתנהגותו. ירדתי אחריה לחדר, כדי להרגיע אותה. באנטארקטיקה אי-אפשר לנחם ולומר "זה אנושי לשגות". באנטארקטיקה שגיאה יכולה לעלות בחיים של כולם. לכן רק ביטאתי הבנה לכך שהיא נפגעה, והסכמתי שזה לא נעים כשג'רום צועק. אחרי דקות ארוכות, כשעצרנו שוב והאווירה נרגעה, שאלתי את ג'רום מה הלן עשתה לא נכון. ג'רום הסביר לי שאסור היה להלן לסובב את ההגה. כשהיא סובבה את ההגה כדי להתרחק מהקרחון, הירכתיים בעצם התקרבו אליו, והקרחון שרט את היכטה. ג'רום ירד איתי לדוגית, והראה לי את החרץ העמוק שנגרם בחיכוך עם הקרחון הצף. מפחיד לחשוב שבקלות הקרחון היה יכול לגרום לשריטה עמוקה יותר ולבקע את דפנות היכטה. את הלילה בילינו ללא הטלת עוגן בין שברי קרחונים.

בבוקר ה-26 בפברואר התחלנו בהפלגה צפונה. חלפנו ליד Collins Bay, עקפנו קבוצת איים כשהצפוני מביניהם הוא Green Island, וזכינו לצפות במופע מרשים של אורקות. לעומת לווייתנים אחרים, ללווייתן קטלן (אורקה) זכר סנפיר גדול על גבו, וקונטרסט גדול יותר בין השחור ללבן. הלווייתנים נמשכו אל רעש המנוע, ג'רום התקדם לאט והם שחו בעקבותינו.

המשכנו לאיי ז'לור (Jalour Islands) שם חיים פינגווין לבן-סנטר ואדלי, דובי ים אנטארקטיים בודדים, ומסביבם ריחפו חמסנים תת-אנטארקטיים. כשהתחלנו להפליג זכינו במופע לווייתנים נוסף,

הפעם היו אלה לווייתנים גדולי סנפיר.

פינגווין לבן-סנטר בין שני פרטים של פינגווין אדלי באיי ז'לור:



הפלגנו אל האי Galindez Island שהוא חלק מקבוצת Argentine Islands והוזמנו לביקור בתחנה האוקראינית ורנצקי (Vernadsky). התחנה נראתה בעיני מוקפדת. אמנם לא עם הציוד הכי חדשני, אולם הציוד היה מאורגן, מובנה ומסודר. המארחים ערכו לנו סיור מודרך. בכניסה היה תלוי לוח בו כל אחד סימן היכן ישהה במהלך היום. חייבים לשאת מכשיר קשר כשיוצאים מהתחנה. את כל הפעולות יש לבצע לפי נהלים.

בקיץ שוהים בתחנה כשלושים חוקרים, ובחורף מחצית ממספר זה. בחדר מטאורולוגיה ניתן לראות את גרפים המציגים מדידות של מזג האוויר. התפלגות הטמפרטורה, שנעה בחורף בין 0 למינוס 10 מעלות, ורק לעתים יורדת למינוס 20; התפלגות גובה השלג בתחנה, שמתקרב לאפס בקיץ, ומגיע עד לגובה של שני מטרים בחורף; התפלגות משבי הרוח, שמגיעים לעתים עד ל-60 קשר. בשנת 1985 התגלה בתחנה זו החור באוזון, והמחקר עוקב אחר מצב החור. אחד הגרפים מציג הבדל משמעותי בהתפלגות עובי שכבת האוזון בין אמצע המאה העשרים לבין סוף המאה העשרים. בגרפים רואים לעתים נפילה משמעותית בעובי החור, אולם החוקרים מספרים שבשנים האחרונות חל שיפור. בחדר הבדיקות הסיסמיות תלויה מפת העולם ובה סימון של מקומות בהם אותרו רעידות אדמה ע"י התחנה, כאשר המשמעותית ביותר הייתה מזרחית לחצי האי האנטארקטי, שנה לפני הביקור שלנו.

חדר התקשורת היה עמוס בציוד רב, וסיפרו לנו על נוהלי התקשורת עם המשפחה באוקראינה. חדר

הרופא הוא גם חדר ניתוח, מבצעים בו בדיקות של השפעת השהות באנטארקטיקה על גוף האדם, ויש גם מכשיר שמבצע עיסויים מסוגים שונים. בחדר הביולוג ממצאים מרשימים שנשלפו בצלילה ממעמקי מיצרי פנולה. החוקר הציג לנו ספוגי ים מסוגים שונים עם סיבי זכוכית, וסיפר שיום לפני כן ראה ספוגים בגודל שני מטרים. עבודת המהנדס הראשי בתחנה מרכזית ומורכבת, ועיקרה יצירת חשמל לשימוש התחנה. כמות המשקעים באי אינה מספיקה, מי האגם באי שמורים לשעת חרום, ולשימוש יומיומי בתחנה מתפילים מי-ים.

את התחנה רכשו האוקראינים מהבריטים תמורת פאונד אחד. חדר הכושר מצויד ומעוטר בתמונות נשים חשופות, חדר הסקי עם ציוד לחורף, וסאונה. אין ספק שבתחנה זו העבודה ממוקדת ושיטתית. משיחה עם החוקרים בתחנת Bellingshausen, מהתרשמות בביקורים בתחנות האחרות, וכן לדעת עידן ששהה בשתי תחנות, התחנות באותה תקופה שימשו בעיקר כדריסת רגל מדינית, השוהים בהן עשו מה שהם רוצים, העיקר שהיו שם, וברובן לא התבצע מחקר שיטתי. שתי התחנות בהן ביקרנו ובהן התבצע מחקר שיטתי היו ורנצקי ואקו-נלסון.

במועדון תחנת ורנצקי היו משקאות אלכוהוליים מגוונים, שולחן ביליארד וחזיות רבות תלויות. כל אורחת שמבקרת במועדון חייבת להשאיר חזייה.

בוקר יום ששי ה-27 בפברואר היה אפור, תחת טיפות של גשם נפרדנו מעידן וטניה שנשארו בתחנה למשך חודש, והמשכנו צפונה. חלפנו על פני עוד אניית תיירים.

צפונה במיצרי גרלצה

הפלגנו הפעם לאורך הצד המערבי של Wiencke Island, דרך Peltier Channel, ועגנו ב-Port Lockroy לצידה של היכטה המרשימה פרצ'י-2 (Paratii-2). היכטה סיימה שלושה ימים לפני כן הקפה של אנטארקטיקה (הם קראו לזה "הקפת העולם") ב-76 ימים ללא עצירה. הבעלים, אמיר קלינק (Amyr Klink), לבנוני במוצאו, גר חצי שנה בכפר פרצ'י בברזיל, דרומית לריו דה ז'נרו, וחצי שנה בסאו פאולו. איש צנוע שהיה נעים לשוחח עמו. הוא סיפר שהספינה נבנתה שלוש שנים לפני כן בפרצ'י, מאלומיניום. התרנים הורכבו בפלמה דה מיורקה, לאחר חציית האוקיינוס האטלנטי במנוע. היכטה שוקלת 90 טון ואורכה 30 מטרים. סיור באנייה השאיר אותנו פעורי פה. נווט האנייה נעשה ע"י מכשירים מהמתקדמים ביותר שיש, ארבעה טייסים אוטומטים, ומספר רב של מחשבי (HP Hewlett-Packard).

ג'רום הסביר שאמיר הוא מעין "גיבור לאומי" בברזיל, בעקבות הפלגות קודמות. אמיר עשיר, ואת היכטה הנוכחית בנה גם בעזרת נותני חסות. במסע השתתפו חמישה, ארבעה אנשי צוות וצלם של הנשינל ג'אוגרפיק הברזילאי, שהצטרף לתעד את המסע. לורנס, צלם תת-ימי ועורך, הצטרף באותו יום כדי להוסיף לסרט את החיים מתחת למים. מטרתו הייתה לצלול עם כלב ים נמרי. שנתיים נערכו ההכנות, הערכות לכל מיני תקלות אפשריות. פלביו, עוזר הקברניט, בעל חיוך מתוק, סיפר שהיכטה מאד חזקה, והמסע עבר ללא תקלות. הוא סיפר שהם צלחו את כל סוגי מזג האוויר. הים ההודי היה חלק, עם רוח גבית שעזרה להם להתקדם במהירות של 23 קשר. באוקיינוס השקט נתקלו בסופה שבה לא התקדמו, והיו ימים בהם לא הייתה רוח כלל והם התקדמו עם מנוע. בכל המסע נעשה שימוש במנוע רק במהלך שבוע מצטבר. המהירות הממוצעת בכל המסע הייתה 7.5 קשר. במהלך ההפלגה הם זכו לחזות בזוהר הדרומי.

היכטה המרווחת כוללת מטבח גדול, מאובזר, ובו שני ערסלים קטנים מלאי פירות טריים. על הכיריים

שתי מקינטות, והתכבדנו בקפה ברזילאי מעולה. אמיר חילק לכל אחד חבילת קפה ברזילאי איכותי מתנה. בירכתיים עמד חדר ענק עם אביזרי צלילה.

שבת ה-28 בפברואר היה היום האחרון שלנו באנטארקטיקה. השכמנו לבוקר מושלג, שתי היאכטות כוסו בשלג רך. קיבלנו מהטבח של פרצ'י-2 ככר לחם חם שאך יצא מהתנור, ונפרדנו מהצוות הלבבי. בכרטיס הביקור של אמיר מופיעה כתובתו בקואורדינטות אורך ורוחב. מי שקורא פורטוגזית יכול [לקרוא על מסעותיו באתר האינטרנט שלו](#).

הקפנו את Anvers Island ממזרח דרך Neumayer Channel, ומצפון מזרח דרך Schollaert Channel. נכנסנו אל מפרץ פורניר (Fournier Bay) השוקק לווייתנים, שהיה מלא קרחונים צפים. לידנו שיחק Monke Whale צעיר, ומרחוק ראינו מספר לווייתנים גדולי סנפיר. על אחד הקרחונים הצפים השתרע כלב-ים נמרי.

עגנו לילה אחרון באיי מלכיאור (Melchior Islands), בפתח המזרחי שבין Omega Island ו-Eta Island. לכל האיים בקבוצה זו שמות של אלף-בית יווני. מזג האוויר היה קודר, ירד שלג.

פנורמה של איי מלכיאור:



כשהופיעו מים עכורים בברזים, הסביר לנו ג'רום שחיסלנו את כל 5 טון המים שהיו במיכל. הוא הוציא ארבעה ג'ריקנים ששמר לשעת חרום, וחילק הוראות: המים משמשים לשתייה בלבד. לא לשטיפת כלים ואפילו לא לצחצוח שיניים. לשתייה ואוכל בלבד.

כשירדנו מהיכטה היה לי קר מאוד. כשהשמש זרחה הרגשתי בסדר. אך כשענן כיסה את השמש, ובפרט אם נוסף משב רוח, היה לי קר. לבשתי שלוש שכבות, והכנסתי שקיות חימום קרוב לאצבעות הרגלים, בין השכמות, בגב התחתון, ובכפות הידיים. כשחזרתי ליכטה הרגשתי ששלושת השכבות צולות אותי, ומיד השלתי שתיים.

ההתעבות הייתה בעייתית. כשנכנסנו להתחמם אחרי צילום בסיפון, העדשות התמלאו אדים. גם בתוך היכטה נטפו טיפות. סוללות צילום ישנות התרוקנו מיד. סוללות חדשות החזיקו מעמד. החברה דיברו על פיצויי חשיפה, ואני הזדקקתי למדידת אור נקודתית רק לעתים רחוקות. הנוף שובה העין היה אינסופי, ועדשה רחבה קלטה רק חלקיק ממנו. ניצלתי את היתרון הדיגיטלי והרביתי לצלם פנורמות.

ההפלגה מאנטארקטיקה חזרה לאיי פוקלנד

בבוקר יום ראשון ה-29 בפברואר 2004 עשינו הכנות להפלגה. קטי בישראל, הלן ניקתה, וג'רום היה עסוק בחדר המכונות. שמש בצבצה בין העננים, וקרע קטן כחול הפך לזריחה מלאה. ירדנו לחוף להרגיש את האדמה היציבה לפני ההפלגה. נפרדנו מדובי ים אנטארקטיים שהיו בחוף.

הפלגנו צפונה בשעת צהרים מאוחרת, לחציית מיצרי דרייק הסוערים. הרוח הייתה חזקה, הים היה גבוה וכולם הרגישו רע. החלטתי הפעם לא להחמיץ תרופות למניעת הקאות, לשתות הרבה כדי לא להתייבש, ואולי בשל כך ההפלגה עברה עלי מצוין. השמים קדרו. קטי לא הייתה מסוגלת לטפל בארוחת הערב, עזרתי לה בחימום העוף והפסטה שהכינה מבעוד מועד, אולם היחידים שהיו מסוגלים לאכול היו ג'רום, הלן ואני. אשל הקיאה בצורה לא רצונית. דנדן, אחרון הנפילים, הקיא את נשמתו.

יום הפלגה עבר, ואחריו בא לילה סוער. רוח מזרחית טלטלה את היכטה על צידה, חפצים התעופפו, המטבח לא פסק להשמיע קולות נקישה של כלים בתוך הארונות. ביום שלישי, 2 במרץ, הים נרגע וכולם התאוששו. אפילו לילך ישבה איתנו בחדר האורחים. ההתקדמות הייתה טובה, 8 מיילים ימיים בשעה.

ב-4 במרץ עצרנו באי הדרומי ביותר שבאי פוקלנד, Beuehene. ירדנו לחוף לבקר מושבה מעורבת של פינגווין הסלעים יחד עם אלבטרוס שחור גבה. הגוזלים היו גדולים, ובעיצומה של השלת הפלומה. הים התנפץ אל הסלעים, חמסני פוקלנד צללו לעברי, וטורפי קאראקארא עקבו אחרי.

עם זריחה ב-5 במרץ נכנסנו לנמל סטנלי. זריחת השמש צבעה את השמים והעננים בגוני אדום עז.

הלכתי לבקר את אליסון ומשפחתה. קראתי בעיתון "חדשות פינגווין" (Penguin News) על האי הבווער של ג'רום. באי חיה מושבה של כמאתיים אריות ים דרומיים. האריות המשיכו לחזור הביתה לאי, וכיוון שהכבול כהה הם לא הבחינו שהוא בוער, עלו עליו, ונכו עד מוות. עצוב. ג'רום סיפר שאחד האיים בפוקלנד בער בעבר משך שלוש וחצי שנים!

יום משפחתי חמים ורגוע עבר עלי בביתה של אליסון. פול (האב) נסע לפונטה ארנס יחד עם אדם (הבן) לניתוח. כיבסתי את כל הבגדים מהמסע ותליתי בחצר לייבוש ואוורור. מתוך כוונה להיפטר ממשקל עודף של ציוד לא כל-כך נחוץ, השארתי לאליסון את המגפיים ואוברול הסקי ששימשו אותי לאורך המסע. בשעה חמש התייצבו בביתה של אליסון לשתיית תה אביה וחברתו לחיים, אחותה ובתה, אלכס ותומס בניה של אליסון. כל יום הם סוגרים את החנויות לפני חמש לשתיית תה, כמנהג הבריטים בבריטניה.

למחרת נפרדנו מג'רום וקטי. בשדה התעופה נפרדתי מאליסון, אלכס ותומס, שהיו בשדה כיוון שפול ואדם נחתו במטוס שייקח אותנו לפונטה ארנס. בשדה נפרדתי גם מכל החבורה. איתמר ואורן נשארו בפוקלנד, יעקב והדנדנים טסו הביתה, והלן טסה לסנטיאגו.

היה כזה כיף לפגוש את אמיר בני באכסניה בפונטה ארנס. שוטטנו ברחובות, אכלנו טוב, ולא הפסקנו לספר חוויות האחד לשני. פטגוניה שייכת לסיפור אחר.

לגלריות [איי פוקלנד](http://www.EfratNakash.com/), [איי ג'ורג'יה הדרומית](http://www.EfratNakash.com/) ו**חצי האי אנטארקטיקה**.

מפת איי ג'ורג'יה הדרומית



חזרה לתיאור השיט לאורך איי ג'ורג'יה הדרומית